

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

**Tykání a vykání v českém dabingu
filmových a seriálových adaptací
Sherlocka Holmese**

(Bakalářská práce)

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Tykání a vykání v českém dabingu
filmových a seriálových adaptací
Sherlocka Holmese**

**(T-V distinction in the Czech dubbing
of Sherlock Holmes film and series
adaptations)**

(Bakalářská práce)

Autor: Barbora Čamková, Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

Podpis: .....

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Jitce Zehnalové, Dr. za její odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce a za užitečné rady, které mi v průběhu psaní práce poskytla. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za neustálou podporu.

Obsah

Úvod.....	7
1 Tykání a vykání (T-V distinction)	8
1.1.1 Zdvořilost	9
1.2 Tykání a vykání v češtině.....	11
1.2.1 Historický vývoj tykání a vykání v češtině	12
1.3 Tykání a vykání v angličtině	15
1.3.1 Old English	15
1.3.2 Middle English	16
1.3.3 Early Modern English	16
1.3.4 Modern English.....	17
2 Projevy tykání a vykání	18
2.1 Mimojazykové parametry	19
2.1.1 Tykání a vykání na pracovišti	21
2.1.2 Tykání v afektu	21
2.2 Jazykové prostředky	22
2.2.1 Lexikální rovina	22
2.2.2 Syntaktická rovina.....	27
2.2.3 Stylistická rovina.....	28
3 Překlad dabingu	30
3.1 Audiovizuální překlad.....	30
3.2 Dabing	31
3.2.1 Proces výroby dabingu.....	31
3.3 Srovnání s titulky	33
4 Praktická část	34
4.1 Sherlock Holmes jako dílo A. C. Doyle.....	34
4.2 Zkoumané seriály/film	35
4.2.1 Sherlock.....	35
4.2.2 Sherlock Holmes	35
4.3 Metodologie	36
4.4 Analýza vzorků	37
4.4.1 The Empty Hearse.....	37
4.4.2 The Sign of Three.....	38
4.4.3 His Last Vow	38
4.4.4 The Abominable Bride	39
4.4.5 Sherlock Holmes	40
4.4.6 Shrnutí.....	40
Příloha 1: Transkript The Empty Hearse – ČT (Prázdný pohřebák)	42
Příloha 2: Transkript The Empty Hearse – AXN (Prázdný katafalk)	46
Příloha 3: Transkript The Sign of Three – ČT (Znamení tří)	50
Příloha 4: Transkript The Sign of Three – AXN (Znamení tří)	54
Příloha 5: Transkript His Last Vow – ČT (Poslední přísaha)	57
Příloha 6: Transkript His Last Vow – AXN (Jeho poslední slib).....	63

Příloha 7: Transkript <i>The Abominable Bride</i> (Přízračná nevěsta)	69
Příloha 8: Transkript Sherlock Holmes (Sherlock Holmes)	74
Závěr	78
Summary	79
Filmy a seriály	81
Bibliografie	81
Anotace	86
Annotation	87

Seznam schémat

Schéma č. 1: Formy oslovení v češtině v letech 1300–1700	13
Schéma č. 2: Systém oslovení	14
Schéma č. 3: Skloňování zájmena <i>thou</i>	15
Schéma č. 4: Sloveso <i>lufian</i> (=love)	16
Schéma č. 5: Stažené tvary	26
Schéma č. 6: Proces výroby dabingu	32

Seznam grafů

Graf 1: Poměr tykání a vykání (ČT S3E1)	37
Graf 2: Míra naplnění hypotézy (ČT S3E1)	37
Graf 3: Poměr tykání a vykání (AXN S3E1)	37
Graf 4: Míra naplnění hypotézy (AXN S3E1)	37
Graf 5: Poměr tykání a vykání (ČT S3E2)	38
Graf 6: Míra naplnění hypotézy (ČT S3E2)	38
Graf 7: Poměr tykání a vykání (AXN S3E2)	38
Graf 8: Míra naplnění hypotézy (AXN S3E2)	38
Graf 9: Poměr tykání a vykání (ČT S3E3)	39
Graf 10: Míra naplnění hypotézy (ČT S3E3)	39
Graf 11: Poměr tykání a vykání (AXN S3E3)	39
Graf 12: Míra naplnění hypotézy (AXN S3E3)	39
Graf 13: Poměr tykání a vykání (<i>The Abominable Bride</i>)	40
Graf 14: Míra naplnění hypotézy (<i>The Abominable Bride</i>)	40
Graf 15: Míra naplnění hypotézy (AXN)	41
Graf 16: Míra naplnění hypotézy (ČT)	41
Graf 17: Poměr tykání a vykání (AXN S3)	41
Graf 18: Poměr tykání a vykání (ČT S3)	41

Úvod

Jedním z rozdílů mezi češtinou a angličtinou je tzv. tykání a vykání. Zatímco slovesa v češtině mění při tykání a vykání osobní koncovky a dochází ke konjugaci, v angličtině zůstává sloveso ve stejném tvaru jak při vykání, tak při tykání (Čermák, 2011, s. 290). Dalším rozdílem jsou osobní zájmena 2. osoby singuláru, která se v češtině pro tykání a vykání liší, zatímco v angličtině se používá pouze zájmeno *you*. Z těchto důvodů je při překladu z angličtiny do češtiny nutné se mezi tykáním a vykáním rozhodnout.

Cílem této bakalářské práce je zjistit, co určuje volbu mezi tykáním a vykáním. V teoretické části nejprve představím historii tykání a vykání v češtině a v angličtině, a následně prozkoumám parametry (jazykové prostředky i mimojazykové parametry), které se s tykáním a vykáním pojí. Cílem práce je prokázat na českém dabingu hypotézu Manuely Cookové, že oslovení křestním jménem značí tykání a naopak, oslovení příjmením značí vykání. Pro ilustraci převodu tykání a vykání použiji ukázky překladu z filmových a seriálových adaptací románů a povídek o Sherlocku Holmesovi od britského spisovatele Arthura Conana Doylea, konkrétně třetí sérii seriálu BBC *Sherlock*, epizodu *The Abominable Bride* a americký film *Sherlock Holmes* z roku 2009.

Sherlock Holmes je podle Guinnessovy knihy rekordů nejadaptovanější literární postavou ve filmech a televizních seriálech (Guinness World Records News, 2012). Právě z tohoto důvodu jsem si toto dílo vybrala a měla tak na výběr ze široké škály adaptací se společným tématem. Dalším důvodem je existence dvou různých verzí dabingu u seriálu *Sherlock*, které se liší v použití tykání a vykání.

1 Tykání a vykání (T-V distinction)

Pro tykání a vykání se obvykle používá označení *T-V distinction*. Tento pojem zavedli psycholog Roger Brown spolu s Albertem Gilmanem a označuje latinská zájmena *tu* (ty – tykání) a *vos* (vy – vykání) (Brown, Gilman, 1960, s. 254). Dále se lze setkat s dalšími označeními, např. *siezen* a *duzen* v němčině či *tutoiement* a *vouvoiement* ve francouzštině¹.

Použití deiktických prostředků (tj. i tykání a vykání) se řadí do oblasti sociolingvistiky a pragmalinguistiky, konkrétně do oblasti sociální deixe. Tu Hirschová charakterizuje:

Sociální deixi (která je součástí deixe personální) se rozumí referování k osobám takovou formou, která je specificky podmíněna sociálními rolemi komunikantů, v užším smyslu pak referování modifikované pravidly společenského chování vztahujícími se na užívání jazyka, tedy pravidly tzv. řečové etikety.

(Hirschová 2006, s. 167)

Sociální deixi zobrazuje Levinson na 4 osách: mluvčí–referent (titul), mluvčí–příjemce (způsoby oslovení), mluvčí–nepřítomný účastník (vulgarismy) a mluvčí–prostředí (registr) (2004, s. 120). Tykání a vykání se v tomto rozdělení řadí ke způsobům oslovení.

V rámci sociální deixe lze rozlišit rovinu identifikační. Ta zahrnuje například označování osob, honorifika a rovinu postojově-hodnotící, kdy se do identifikace, oslovení nebo referování promítají vztahy komunikantů mezi sebou nebo ke třetím osobám. Z těchto možností identifikace a postojů vyplývá tzv. *sociální distance*, která sociální deixi determinuje. Sociální distance má dimenzi vertikální (nadřazenost-podřazenost) i horizontální, a to jak prostorovou, tak časovou (Hirschová, 2013, s. 105-106).

Tykání či vykání může být buď vzájemné (*reciprocal*) nebo nevzájemné (*non-reciprocal*). To označují Brown a Gilman ve své práci *Power and Solidarity*² jako sémantiku moci a sounáležitosti. Sémantikou moci chápou nerovnocenný vztah, kdy jeden z účastníků vykává a druhý tyká. Tento vztah se řadí k vertikální dimenzi. Sounáležitost je pak chápána jako rovnocenný vztah, v němž si mluvčí vzájemně tykají nebo vykají (horizontální dimenze). Právě sounáležitost v současnosti převažuje, např. mezi rodiči a dětmi (Brown & Gilman, 1960, s. 256). Sémantika moci je spojená s vykáním a sémantika sounáležitosti naopak s tykáním.

Manuela Cooková navrhla přidat ke kategoriím tykání a vykání i kategorii neutrality, do které podle ní spadá anglické *you*. Kategorie neutrality se na škále nachází mezi tykáním a vykáním (2014, s. 17). Cooková dále tvrdí, že tykání a vykání

¹ Přehled tykání a vykání v evropských jazycích: <http://www.mensa.cz/volny-cas/zajmove-skupiny/jazyky/zdvformy/>

² Lze se setkat i s označením *sémantika moci a sémantika solidarity* (např. v knize *Řečová etiketa* od Mileny Rulfové).

by se mělo chápat jako formální (vykání) a neformální (tykání) vztah, namísto původního důvěrného (*familiar*) a zdvořilého (*polite*) vztahu (ibid.).

Rozlišení tykání a vykání pochází podle Browna a Gilmana z latiny. V latině původně označovalo zájmeno *tu* jednu osobu a zájmeno *vos* více osob. Ve 4. století ovšem zároveň vládli dva císaři a když někdo oslovoval jednoho císaře, kvůli dvěma vládnoucími císařům jej oslovoval zájmenem *vos* (vy). Tehdy se začalo zájmeno *vos* používat pro oslovení panovníka. Existují další možná vysvětlení, proč se k císaři mluvilo v množném čísle. Jelikož císař zastupuje občany své země, může mluvit jejich jménem. Panovník také o sobě někdy mluvil v množném čísle (tj. místo *já* použil *my*), oslovování panovníka množným číslem tedy mohlo být analogické k tomuto způsobu (v latině *nos* (*my*) → *vos* (*vy*)) (1960, s. 254).

V sociolingvistice se tykání a vykání (*T-V distinction*) používá pro rozlišení různých způsobů oslovení v daném jazyce. Buď tak lze vyjádřit neformálnost, sounáležitost a důvěrnost (tykání), nebo naopak formálnost, úctu a společenský odstup (vykání) (Kuparadze, Lortkipanidze, 2015, s. 1).

Pro tykání a vykání neexistují žádné psané normy. Jak tvrdí Hirschová, normy se historicky proměňují a jejich výklad je volný. Pro širokou veřejnost ovšem existují různé příručky společenského chování, které „správné“ chování doporučují. Na rozdíl od společenských norem jsou normy zcela závazné v armádě nebo v diplomatickém protokolu (2013, s. 228).

1.1.1 Zdvořilost

Podle Hirschové je zdvořilost z pragmalingvistického pohledu soubor řečových strategií, způsobů užívání jazyka, které jako svůj hlavní cíl mají nejen bezproblémovou komunikaci, ale zejména seberealizaci a sebeobranu komunikujícího individua v interakci s jinými komunikanty (2013, s. 229).

Vykání je jedním z projevů zdvořilosti. Zdvořilost se projevuje v různých situacích. Podle Švehlové to jsou: oslovení, pozdravy, pozvání, poděkování, loučení, výzvy a pokyny, výtky a stížnosti, souhlas a nesouhlas (1995, s. 48). Nekvapil a Neustupný k tomuto výčtu přidávají také gramatické prostředky, k nimž se řadí i tykání a vykání (2005, s. 251).

Se zdvořilostí souvisí také *řečová etiketa*. Ta popisuje (a do značné míry také stanovuje), jaké lexikální prostředky a jaké formy výpovědi se v různých komunikačních sférách považují za zdvořilé (Hirschová, 2013, s. 245–6).

Brownová a Levinson definovali 2 základní typy zdvořilostních strategií: pozitivní zdvořilost a negativní zdvořilost. Pozitivní zdvořilost spočívá ve vyjadřování zájmu o adresáta, vyjadřování náklonnosti, zdůrazňování recipacity, solidarity, společného názoru a optimismu (Pokorný, 2010, s. 293). Negativní zdvořilost je spojená se společenským chováním a konvencemi jazykového vyjadřování. Negativní zdvořilost je kompromisem mezi snahou dosáhnout svého (komunikačního) cíle a povinností k ničemu adresáta nenutit. Patří sem všechny žádosti a prosby realizované pomocí otázky, možnosti/schopnosti adresáta vykonat požadovanou činnost (*Můžete / mohl byste / nemohl byste..., Byl byste tak laskav ...?*), vyjadřování pochybnosti o tom, že by adresát mohl / byl ochoten něco vykonat (*V žádném případě vás nechci nutit,*

abyste ...). Dalšími prostředky jsou například podmínkové věty a tzv. *hedging* (uplatňování modálních sloves). Negativní zdvořilost je rovněž spojena s vykáním (Hirschová, 2013, s. 233).

Pro zdvořilost existuje mnoho dalších teorií, např. kooperační princip P. Grice, nebo maximy zdvořilostního principu G. Leech. Těmi se ovšem nebudu podrobněji zabývat.

Opakem zdvořilosti je nezdvořilost. Ta se se ovšem nepovažuje za specifickou strategii, ale jako nedostatečnou, malou nebo nulovou zdvořilost. Nezdvořilý efekt může mít také zdvořilost, která je záměrně i nezáměrně přehnaná, nepřiměřená, neočekávaná, nebo která může být adresátem interpretována jako ironie či sarkasmus (Hirschová, 2013, s. 237). Tykání může být v některých případech také projevem nezdvořilosti.

Zdvořilost se projevuje i na úrovni jazyka. Kromě vykání mají různé jazyky rozdílné množství prostředků, kterými lze zdvořilost vyjádřit. Pro vykání jsou to tzv. *honorifika*. Podle Foleyho jsou honorifika speciální slova nebo gramatické morfémy, jejichž jedinou funkcí je vyjadřovat sociální deixi mezi komunikačními partnery (v češtině například *pan, paní, jeho milost, ...*). Japonština má oproti angličtině velice bohatý systém honorifik. Opakem honorifik jsou výrazy příznakově dehonorifikující. Míru zdvořilosti v závislosti na dostupných prostředcích daného jazyka je nutné při překladu zohlednit (1997, s. 319).

1.2 Tykání a vykání v češtině

Podle Rosena je vykání jedním z prostředků vyjádření úcty nebo formálního vztahu vůči adresátovi výpovědi užitím tvarů gramatického plurálu se singulární referencí (2017).

Vykání je signalizováno transpozicí kategorie čísla, konkrétně posunem primárního významu plurálu k vyjádření uctivého nebo formálního vztahu vůči adresátovi. Projevuje se užitím gramatického plurálu osobních a přivlastňovacích zájmen druhé osoby i v případě, že mají singulární referenci. Je-li osobní zájmeno v plurálu se singulární referencí podměttem věty, vykazuje přísudek obsahující některé jmenné tvary tzv. *hybridní shodu*: finitní sloveso, vyjadřující osobu (včetně imperativu), je v plurálu, zatímco trpná i činná příčestí, přechodníky a adjektiva jsou v singuláru (např. *Byl jste někdy šikanován finančním úřadem?*) (ibid.).

Vykání je vyjádřeno výrazem *vy*, ten ale v daném případě nevyjadřuje číslo. Rozdíl mezi singulárem a plurálem se tedy neprojevuje ve volbě zájmena *vy*, ale pouze jeho shodou (absencí) s přísudkem nebo doplňkem (Karlík, Nekula, Pleskalová, 2002, s. 557).

Pokud se chce mluvčí vyhnout tykání a vykání, může použít tzv. *třetí cestu*. Ta se týká především oslovení, které je nepřímé. Při žádosti mluvčí staví do podmětu sebe, např. *...mohl/a bych se zeptat...* namísto *...nevíš/nevíte náhodou...* (Jurman, 2001, s. 190). Dále je časté použití infinitivů, kdy chybí přesné vyjádření osoby a činnosti nebo požadavku. Používají se také hojně fráze jako *je třeba, mělo by se ...* (Patočka, 2000, s. 79).

Jak jsem již zmínila, v současnosti převažuje rovnocenný vztah nad nerovnocenným. To je dané rozšířením rovnostářství a demokracie v západní společnosti a také větší důležitostí faktoru sounáležitosti, který je doprovázený tykáním (Lyons, 1981, s. 318).

Pokud se mění způsob oslovení, bývá to většinou ze vzájemného vykání na tykání. Změna obvykle nastává, když starší člověk, nebo člověk s vyšším postavením navrhne komunikačnímu partnerovi, aby ho oslovoval křestním jménem (Kačmárová, 2012, s. 6). Přejechod od vykání k tykání obvykle doprovází stisk ruky, mnohdy přípitek, často také polibek³ (Patočka, 2000, s. 12).

Změna z tykání na vykání není častá. Může se ovšem stát, že postavy v afektu přejdou od tykání k vykání, ale poté se zase vrátí zpět k tykání. Příkladem může být dialog v seriálu *Sherlock* (3. díl 3. série), kdy osloví John Watson svou manželku: *„A vy, paní Watsonová, jste ve velkém maléru.“* (0:41:42). Stejně tak je možný přechod od vykání k tykání jako např. v epizodě *Přízračná nevěsta* seriálu *Sherlock*, kdy John Watson přejde v rozhořčení od vykání k tykání a Sherlocku Holmesovi řekne: *„Sherlocku, řekni mi, kde je sakra má žena, ty nafoukaný hovado.“* (1:06:37).

³ Příkladem „potykání si“ je scéna z 1. epizody 1. série seriálu *Sherlock*, kdy v čase 0:12:58 oslovil John Watson Sherlocka výrazem „Mr. Holmes“ a Sherlock mu ta to odpověděl „Sherlock, please“. V překladu České televize je to přeloženo jako „Tykejte mi, prosím.“, ve verzi AXN jako „Sherlock, prosím.“ V tento okamžik si ve verzi ČT začnou Sherlock a John tykat, ve verzi AXN si ovšem postavy vykají, ačkoliv se oslovují křestním jménem.

1.2.1 Historický vývoj tykání a vykání v češtině

V období staročeštiny se kromě jednotného a množného čísla u sloves vykytoval také duál, tj. číslo dvojné. Ten ovšem v 15. století zanikl (Bauer, 1986, s. 193).

V češtině původně existovalo pouze tykání a tykalo se i člověku, který byl společensky nadřazený (tedy i panovníkovi). Vykání přišlo ze středověké latiny jako reakce na mykání panovníka (např. *My, Václav, z božie milosti římský a český král, ... vyznávámy ...* – 1395). Vykání se původně používalo pouze pro oslovování vysoce postavených osob, ale postupně se z něj stala běžná forma zdvořilého oslovení. První zmínky vykání se objevují již v polovině 15. století, ale až v 16. století se z něj stává běžný způsob oslovení.

Původně byly při vykání jmenné tvary v přísudku rovněž v plurálu, (např. *Pane Jiříku, byste, zdrávi jsouc, na všem se dobře měli, přál bych vám věrně rád.* – 1591). Tato shoda již dnes téměř vymizela (kromě některých, zvláště moravských, nářečí – např. *taťinkô, gdepak ste bělé*) a v současné češtině jsou již jmenné části přísudku v singuláru. Nelze přesně říci, kdy tato změna nastala, její náznaky jsou však již v 17. století.

Od 16. století začalo do češtiny pronikat také oslovování 3. osobou singuláru nebo plurálu (tj. *onkání* a *onikání*). Postupně se, pod vlivem němčiny, stalo onikání základním způsobem zdvořilého oslovení. Obrozenecká mluvnice Jana Nejedlého ještě v roce 1821 vysloveně říká, že „ve společenském styku oslovujeme jen málokteré osoby vy ..., poněkud lepší on, ona, ještě výše postavené ... oni (např. *oni byli obžalován, oni nebyli lakomý*)“. V důsledku očištění českého jazyka od německým prvkům bylo onikání v průběhu 19. století odstraněno.

Také onkání, které bylo v mluvené češtině dlouho rozšířeno při oslovování podřízených nebo nedospělých osob, zaniklo koncem 19. století. (Komárek, 1976, s. 129-30).

Jak tvrdí Hirschová: „Tzv. onkání a onikání je pro současnou češtinu historismem a jeho užití je silně příznakové a omezené, např. na oblast anekdot.“ (2013, s. 111).

Trávníček rozlišuje čtyři způsoby oslovení: vykání, tykání, mykání a onikání. Tyto způsoby se liší v čísle (jednotného a množného), mluvnické osobě a osobě osloveného a mluvčího (Trávníček, 1949, s. 1029).

Při vykání jsou v plurálu osobní a přivlastňovací zájmena a určitá slovesa (např. být). Příčestí a jiná jména, která jsou s nimi shodná, ovšem zůstávají v singuláru (např. *vy jste můj krajan – vy jste v Pl., můj krajan v Sg.; Jak jste spokojen? – jste v Pl., spokojen v Sg.*).

Pro tykání se používá 2. osoba singuláru u sloves a zájmen. Vzhledem k existenci vykání ovšem není bezpříznakové a vyjadřuje vztah důvěrnosti.

Při mykání o sobě mluví mluvčí v množném čísle. Používají jej vladaři (*pluralis maiestaticus*) a spisovatelé (*pluralis modestiae*), kteří se ztotožňují se čtenáři a mluví i za ně (ibid., s. 1030–1031). Šmilauer v souvislosti s mykáním mluví o použití 3. osoby singuláru, které je znakem skromnosti či zdůrazněním vztahu mezi mluvčím a posluchačem (např. *autor těchto řádků...*) (1966, s. 131).

Při onikání se používá 3. osoba plurálu namísto vykání (tj. 2. osoby plurálu). Je to lidový výraz zdvořilosti ve styku s dospělými osobami, který se dnes již nepoužívá (Trávníček, 1949, s. 1030–1031). Dále existuje tzv. onkání, kdy se používá 3. osoba singuláru namísto tykání i vykání (tj. 2. osoby). Onká se nejčastěji dětem, někdy mladším osobám, kterým nechceme tykat ani vykat (ibid., s. 1052).

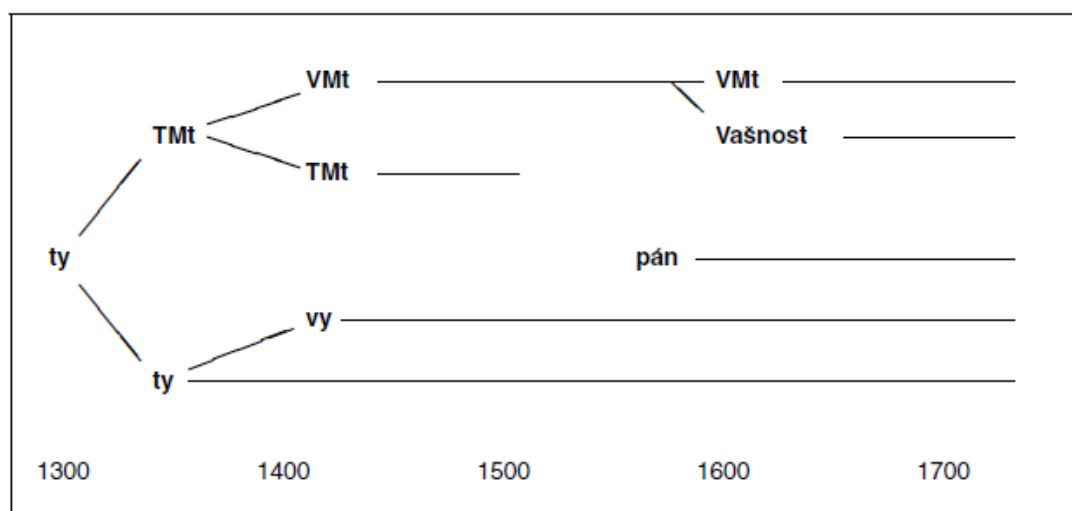
Tykání a vykání se v průběhu let měnilo, například ještě na začátku 20. století vykaly děti svým rodičům. Kliment Čermák na začátku 20. století provedl výzkum, kde zjišťoval, kolik dětí svým rodičům tyká a kolik jim vykává⁴. Z výzkumu vyplynulo, že v oblastech ovlivněných němčinou děti svým rodičům častěji tykaly. Vykání bylo rovněž častější u evangelíků a na vesnici (Čermák, 1903, s. 357–360). Právě nerovnocenný vztah, kdy dítě rodiči vykává, a naopak rodič dítěti tyká, je na ústupu a v současnosti již děti rodičům tykají.

V období socialismu byla snaha o potlačení jakékoliv diferenciaci, a tedy snaha o rovnost mezi sociálními vrstvami, mezi generacemi i mezi muži a ženami. Signálem spoluúčasti na výstavbě nového světa se stalo také tykání. To podobně jako nové oslovení *soudruhu/soudružko* a pozdrav *Čest práci* se po roce 1948 stávalo základním komunikačním prostředkem (Macura, 1992, s. 79).

1.2.1.1 Způsoby oslovení

Do 14. století existovalo v češtině pouze tykání. Během 14. a 15. století se začal používat nový způsob projevení úcty: *Tvá Milost*, později i v plurálu *Vaše Milost*. V 16. století se začal používat výraz *pán* a *Vašnost* (jako stažený tvar oslovení *Vaše milost*), viz Schéma č. 1: Formy oslovení v češtině v letech 1300–1700 (Betsch, 2003, s. 141).

Schéma č. 1: Formy oslovení v češtině v letech 1300–1700

(*TMt* = *Tvá Milost*, *VMt* = *Vaše Milost*)

Zdroj: Betsch, 2003, s. 14

⁴ Článek dostupný: <http://tyfoza.no-ip.com/ceskyid/html/knihy/ceskyid12/>

Vykypěl v recenzi díla Michaela Betsche *Diskontinuität und Tradition im System der tschechischen Anredepronomen (1700-1850)* tvrdí, že kolem roku 1700 existovaly tři způsoby oslovení. Nejprestižnější bylo nepřímé oslovení s výrazem *pán*, za ním následovalo vykání a nejnižší stálo tykání. V polovině 18. století se pod vlivem němčiny objevilo onikání, které zaujalo nejvyšší pozici. Současně se ovšem začalo prosazovat i onkání a kolem roku 1800 je stupnice onikání > onkání > vykání > tykání. Oproti tomuto systému nabídli obrozenci v té době jednodušší systém tykání a vykání a kolem poloviny 19. století již tento systém převládal (2000, s. 196-197). Viz Schéma č. 2: Systém oslovení.

Schéma č. 2: Systém oslovení

	tradiční systém	nový systém
1700	nepřímé oslovení (<i>pán</i>) > vy > ty	
1750	oni > nepřímé oslovení (<i>pán</i>) [> on] > vy > ty	
1800	oni > on > vy > ty	(vašnost) > vy > ty
1850	vytlačený novým systémem	[vašnost >] vy > ty

Zdroj: Betsch, 2000, s. 173

1.3 Tykání a vykání v angličtině

Vývoj anglického jazyka lze časově rozdělit do několika období:

Old English, Zdroj: Crystal, 2002, s. 21

Middle English, *Early Modern English* a *Modern English*. V následujícím rozdělení se budu primárně zabývat historií zájmen vyjadřujících 2. osobu v britské angličtině.

Současná podoba angličtiny tykání a vykání ve tvaru slovesa a zájmena nerozlišuje a pro vykání i tykání využívá sloveso v základním tvaru a zájmeno *you*. Dříve se ovšem vedle zájmena *you* používalo i zájmeno *thou* (Crystal, 2005, s. 307). Forma *thou* se ovšem postupně vytratila a ve standardní angličtině se tak používá pouze zájmeno *you*, které nyní zastupuje jak tykání, tak vykání.⁵

1.3.1 Old English

V období *Old English* se původně psalo v runové abecedě (tzv. anglosaský futhork) (Crystal, 2002, s. 9). Od 7. století začala postupně nahrazovat runy latinka, kterou do Británie přinesli irští misionáři společně s křesťanstvím (Algeo, 2013, s. 44).

V tomto období angličtina ještě nerozlišovala tykání a vykání, ale na rozdíl od současné angličtiny se slovesa časovala a zájmena skloňovala. Ve Schéma č. 3 jsou zájmena zapsaná podle pravopisu *Old English*, v závorce jsou uvedené tvary napsané současným pravopisem. Ty používá i Crystal a tyto tvary budu ve své práci používat.

Zájmeno pro 2. osobu tak mělo jiný tvar pro podmět a předmět. Pro druhou osobu singuláru se používalo zájmeno *thou* a jeho varianty (*thee*, *thy*, *thine*). Pro vyjádření plurálu pak zájmeno *you* a jeho varianty (*ye*, *your*, *yours*). Zájmena *thou* a *ye* zastupovala pozici podmětu (např. *thou/ye saw me*), zájmena *thee* a *you* pak na pozici předmětu (*I saw thee/you*) (Crystal, 2002, s. 71).

V *Old English* se ještě objevovala zájmena ve formě duálu, a to v 1. a 2. osobě. První osoba (*wit* v nominativu) znamenala *my dva* a druhá osoba (*git* v nominativu) značila *vy dva*. Forma duálu ovšem ve 13. století z angličtiny postupně vymizela (ibid., s. 21).

Schéma č. 3: Skloňování zájmena *thou*

	Singulár	Duál	Plurál
Nominativ	þū (thou)	git	gē (ye)
Akuzativ	þec, þē (thee)	inc, incit	ēowic, ēow (you)
Dativ	þē (thee)	inc	ēowic, ēow (you)
Genitiv	þin (thy, thine)	incer	ēower, ēowres (your, yours)

Zdroj: OED

⁵ Zájmeno *thou* zůstalo zachováno pouze v některých dialektech, zejména na severu Anglie, a v obecné angličtině se téměř nevyskytuje.

Slovesa se v období *Old English* časovala. Jak lze vidět ve Schéma č. 4: Sloveso *lufian* (=love), v singuláru se tvar slovesa měnil, pro plurál byl ve všech třech osobách stejný.

Schéma č. 4: Sloveso *lufian* (=love)

	Singulár	Plurál
1. os.	iċ lufie	wē lufiaþ
2. os.	þū lufast	ġē lufiaþ
3. os.	hē/hēo/hit lufaþ	hīe lufiaþ

Zdroj: Crystal, 2002, s. 21

1.3.2 *Middle English*

Ke změně jazyka významně přispělo ovládnutí Anglie Normany, které začalo v roce 1066. Ti na Britské ostrovy přinesli francouzštinu, která na čas angličtinu vytlačila. Angličtina se opět začala prosazovat ve 12. století a podle Crystala lze období *Middle English* datovat až do poloviny 15. století (2002, s. 30).

Vlivem francouzštiny v tomto období postupně vymizely slovesné koncovky a slovosled se stal pevným a přiblížil se současné angličtině (tj. systém S-V-O). Syntetický jazyk byl tedy postupně nahrazen analytickým (ibid., 44).

Pod vlivem francouzštiny se rovněž změnilo použití osobních zájmen pro 2. osobu. Ve francouzštině se začala u zájmen 2. osoby singuláru rozlišovat zdvořilostní forma (*vous* jako zdvořilostní forma zájmena *tu*). V angličtině se během druhé poloviny 13. století začalo analogicky používat zájmeno *you* jako zdvořilostní forma 2. osoby singuláru. Doposud toto zájmeno vyjadřovalo pouze plurál (Crystal, 2005, s. 307).

1.3.3 *Early Modern English*

Pro oslovení jedné osoby se tedy doposud používalo jak zájmeno *you*, tak i *thou*. V 16. století (přelom období *Middle English* a *Early Middle English*) se již po francouzském vzoru začalo tykání a vykání rozlišovat a vyvinuly se normy, které pomáhaly při použití tykání a vykání⁶ (Crystal, 2005, s. 308).

Zájmeno *you* používali lidé nižšího společenského postavení pro oslovení osob ve vyšším postavení (např. běžní lidé-šlechta, děti-rodice, sluhové-páni). Dále jej používali lidé z vyšší třídy, když mluvili mezi sebou (ačkoliv měli blízký vztah).

Zájmeno *thou* používali lidé vyššího společenského postavení pro oslovení osob v nižším postavení (např. šlechta-běžní lidé, rodiče-děti, páni-sluhové). Dále jej používali lidé z nižší třídy, když mluvili mezi sebou, při oslovení Boha, při oslovení

⁶ Podrobnější použití zájmen v závislosti na situaci popisuje Burnley ve svém článku „*The T/V pronouns in later Middle English literature*“.

nadpřirozených bytostí (např. čarodějnice, duchové, ...) nebo při oslovení někoho, kdo není přítomen (ibid.).

Pokud byl řečníkův projev emotivní, mohlo se stát, že zájmena *you* a *thou* zaměnil. Mnoho příkladů lze nalézt v divadelních hrách Williama Shakespeara⁷ (Crystal, 2002, s. 71).

Další změnou, která v tomto období nastala, bylo odstranění rozdílu mezi podmětem a předmětem. Původně značilo zájmeno *ye* podmět a zájmeno *you* předmět nebo se používalo po předložce, nyní zájmeno *you* vyjadřovalo podmět i předmět a singulár i plurál. Zájmeno *ye* se přestalo ke konci 16. století používat a vyskytovalo se pouze v náboženských či literárních textech. Zájmeno *thou* rovněž zastaralo a do začátku 18. století se v běžné řeči téměř nevyskytovalo (ibid.).

1.3.4 Modern English

Jelikož použití zájmena *thou* vymizelo a používá se pouze *you*, rozlišení tykání a vykání v angličtině není na základě lexika možné. Při překladu je ovšem možné těžit z komunikační situace a různých jazykových prostředků, které při překladu pomáhají při rozpoznávání tykání a vykání (např. oslovení, registr a styl).

Použité prostředky se v americké a britské angličtině liší, při překladu je tedy nutné zohlednit variantu angličtiny.

---

⁷ Existuje mnoho děl, která se zabývají problematikou použití zájmen *thou* a *you* v Shakespearových dílech (např. J. Mulholland ve svém článku "*Thou*" and "*you*" in *Shakespeare: A study in the second person pronoun* nebo C. Barber ve svém článku "*You*" and "*Thou*" in *Shakespeare's*" *Richard III*).

2 Projevy tykání a vykání

Jak jsem již zmínila v úvodu, v češtině se tykání a vykání projevuje na úrovni slovesa a při volbě zájmen. Čeština je syntetický jazyk, který umožňuje flexi sloves a díky tomu je více jazykových možností při rozlišení tykání a vykání. Angličtina je oproti tomu analytický jazyk a pro docílení zdvořilosti si musí pomáhat jinými jazykovými prostředky (Válková, 2004, s. 106).

Vykání bývá spojeno s užitím zdvořilostních obrátů a oslovením pomocí titulu, případně i příjmení nebo jiného pojmenování (*paní doktorko, pane Zemaně, paní kolegyně, ...*), ale může být i vyjádřením formálního vztahu nebo odstupem (Rosen, 2017).

Při překladu tykání a vykání lze postupovat dvěma způsoby. První možností je vzít v potaz jazykové prostředky, které se ve výchozím textu objevují a podle nich se rozhodnout buď pro tykání, nebo pro vykání. Hlavním faktorem při tomto výběru bývá způsob oslovení. Druhou možností je použití úzu cílového jazyka, kdy se překladatel zaměří na mimojazykové parametry (např. věk, pohlaví, postavení, ...) a podle dané situace se rozhodne buď pro tykání nebo pro vykání (Knittlová, 2000, s. 93). Ne vždy ovšem mohou tyto metody vést ke stejnému řešení.

V češtině existují různé společenské normy, které stanovují tykání a vykání podle osob komunikujících (viz podkapitola 2.1 *Mimojazykové parametry*). Tykání a vykání je ovšem doplněno také jazykovými jevy, díky kterým se při překladu lze rozhodnout pro tykání nebo vykání (při překladu z angličtiny, která tykání a vykání nerozlišuje) (viz podkapitola 2.2 *Jazykové prostředky*).

2.1 Mimojazykové parametry

Tykáním a vykáním se zabývají příručky o společenském chování, které stanovují pravidla pro tykání a vykání. S tím se také pojí společenské postavení, které určují faktory pohlaví, věku a společenského postavení. Společensky významnější osobou je žena, starší a nadřízený. Tykání nabízí žena muži, nadřízený podřízenému a starší mladšímu. Vzhledem k tomu, že tykání nabízí společensky významnější osoba, je prakticky nemožné jej odmítnout (Mathé, Špaček, 2005, s. 27).

Podle Braunové se tykání, křestní jména, něžná oslovení a některá příbuzenská oslovení používají k vyjádření důvěrného vztahu, podřízenosti a nižšího společenského postavení. Vykání oproti tomu spolu s použitím titulů značí odměřenost, nadřízenost nebo vyšší společenské postavení (1988, s. 35).

Obecně se soudí, že tykání poukazuje na blízkost mezi lidmi. Podle Patočky si tykají školáci a studenti, dobří přátelé, známí a zpravidla lidé na pracovišti, jsou-li na stejné profesní úrovni a přibližně stejně staří. Dále je tykání běžné mezi partnery, blízkými příbuznými, ale i vzdálenějšími příbuznými podle vzájemného vztahu a místních zvyklostí. Tykají si také členové některých organizací nebo lidé, které sbližuje společný koníček (2000, s. 10–11).

S problematikou nadřízenosti a podřízenosti souvisí pojem autorita. Ta je buď formální, nebo neformální. Ten, kdo má autoritu pouze formální, bude pravděpodobně vyžadovat, aby se mu vykalo a aby si udržel odstup. Ten, kdo má autoritu neformální, nebude řešit, zda se mu tyká nebo vyká a bude si jistý, že jej budou ostatní respektovat při jakékoliv situaci (ibid., s. 15).

Velký vliv má místo a druh situace a v mnohém záleží také na vnějších podmínkách. Patočka uvádí jako příklad diskotéku, kde si účastníci samozřejmě tykají, ale když se například setkají jako prodavač a zákazník v obchodě, tak si vykají (ibid.).

Švehlová se zabývá zájmným i jmenným oslovením. Podle ní mají vliv na výběr oslovení sémantické a pragmatické faktory. Tyto faktory lze rovněž uplatnit i při tykání a vykání. Kromě věku, pohlaví a společenského postavení jsou to známost či neznámost partnerů, jejich sociální a psychologické vztahy vyplývající z jejich postavení ve společenské hierarchii, situační proměnné (oficiální, polooficiální a neoficiální prostředí), komunikační záměr mluvčího, konvence v daném kulturním společenství, sociální skupina a její oslovovací zvyklosti a individuální zvyklosti mluvčích a jejich stylistické hodnocení zvolené formy oslovení (1995, s. 75).

Patočka dělí faktory, které mají vliv na tykání a vykání na: osobní a osobnostní (charakter, temperament, osobní vlastnosti a zkušenosti), sociální a skupinové (pracovní kolektiv, charakter a velikost sociální skupiny, sociální atmosféra, pracovní zařazení a pracovní postavení, pozice, role a společenské statusy), historické a časové (věk, obsah a styl výchovy v rodině, délka působení na pracovišti, konkrétní funkce) a jiné (pohlaví, vzdělání, majetek, konexe, ...) (2000, s. 28–29).

Kneřová rozděluje faktory, které ovlivňují tykání na biologické a sociální. Mezi biologické patří věk, pohlaví a vrozené osobní dispozice ke komunikativnímu chování. K sociálním patří stupeň známosti komunikačních partnerů, osobní vztah

k partnerovi (sympatie, antipatie), postavení v zaměstnání, vzdělání, „společný osud“, příslušnost k jedné zájmové skupině, příbuzenské vztahy a komunikační postavení osob nevlastních plná občanská práva (děti, duševně choří, cizinci, velmi staří lidé). Velkou roli rovněž hraje konkrétní komunikační situace a její prostředí, které umožňuje vznik a průběh kontaktu (1995, s. 37).

Jurman podle modelu Browna a Gilmana vytvořil pravidla pro tykání a vykání. Podle nich mluvčí vyká buď osobě výše postavené, tj. osobě starší, profesně či společensky nadřazené atp. (superiorní mluvčí); nebo osobě, kterou (dostatečně) nezná, se kterou nemá dost společného. Mluvčí tyká buď osobě níže postavené, tj. osobě mladší, profesně či společensky podřazené atp. (inferiorní mluvčí); nebo osobě nějakým způsobem blízké (2001, s. 187).

Mluvčí tedy nejprve zhodnotí sociální pozici svoji a svého komunikačního partnera: superiornímu protějšku vyká a očekává tykání, inferiornímu protějšku tyká a očekává vykání. V případě společenské rovnocennosti rozhoduje míra sounáležitosti; existuje-li dostatek sdílených skutečností, volí mluvčí oboustranné tykání, pokud si nejsou dostatečně blízcí, volí mluvčí vzájemné vykání (ibid.).

Alexander Jurman poté provedl výzkum ohledně tykání a vykání⁸. V něm zkoumal, jaký způsob oslovení používají různé věkové skupiny v různých komunikačních situacích. Z dotazníku například vyplynulo, že tykání se mezi mladými českými mluvčími, postupně rozšiřuje na úkor vykání.

Dále zjistil, že:

mluvčí užívají v komunikaci se starší osobou, bez ohledu na její sociální pozici nebo roli, prostředků negativní zdvořilosti, kam patří vedle vykání i formy nepřímého oslovení. Ve výzkumu se také objevuje názor, že nepřímé oslovení v češtině vyplňuje na ose zdvořilosti prostor mezi tykáním a vykáním.

(Jurman, 2001, s. 198)

Co se týče rozdílů mezi pohlavím,

ženy v obou sledovaných sociálních skupinách (vysokoškolské studentky, pracující) při volbě oslovení v podstatě nerozlišují pohlaví osloveného protějšku, zatímco muži mají k osobám stejného pohlaví zřetelně blíže: jak v neutrálním, tak v příznakovém prostředí (škola/pracoviště) se zdá pro muže být snazší tykat muži než ženě.

(ibid.)

---

⁸ <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4023>

2.1.1 Tykání a vykání na pracovišti

Na pracovišti není situace vždy jednoznačná, a tak se zde setkáváme s tykáním i vykáním. Podle Patočky si spíše tykají pracovníci v malých firmách nebo rodinných podnicích. Oproti tomu je vykání častější ve velkých organizacích, kde funguje několikastupňové řízení a panuje zde větší anonymita. Tykání a vykání má také souvislost se stylem řízení. Převažuje-li spíše autoritativní a direktivní přístup, bude zde převažovat především vykání (ibid., s. 53).

Pokud při komunikaci v práci nadřízený svým podřízeným tyká, může to znamenat buď jeho vstřícnost a zájem o podřízené (neformální autorita), nebo zdůrazňování pozice a upevňování a rozšiřování osobní moci a kontroly nad zaměstnanci (formální autorita) (ibid., s. 14).

2.1.2 Tykání v afektu

Někdy se stává, že slovní výměna začne gradovat a vnitřní napětí u jednoho účastníka se zvětšuje. Tak dochází k hádce a během ní se často stává, že pod vlivem emocí přejde mluvčí od vykání k tykání. Tykáním se projevuje snaha druhou osobu ponížit, znejistět, rozzlobit či vyprovokovat k akci. (ibid., s. 68).

2.2 Jazykové prostředky

Samotné tykání a vykání je jazykovým prostředkem, kterým lze vyjádřit úctu či důvěrnost. Při překladu mohou ovšem napomáhat i jiné jazykové prostředky. Tyto řádky ve své bakalářské práci rozdělila na lexikální, syntaktické a stylistické. Tyto roviny se ovšem vzájemně prolínají. Mezi nejdůležitější indikátory tykání a vykání patří, jak v češtině, tak i v angličtině, způsob oslovení.

Způsob projevu zdvořilosti je v různých jazycích (i kulturách) odlišný, a proto by se měl překladatel rozhodnout, zda použije strategii domestikace nebo zcizování. Pokud se například překladatel při překladu oslovení rozhodne pro strategii domestikace, může se způsob oslovení (a použití tykání a vykání) v závislosti na konkrétní situaci lišit (například místo *Jamesi* použít oslovení *pane Greene*) (Nekvapil a Neustupný, 2005, s. 248).

Rozdíly v oslovování se vyskytují i v rámci angličtiny. Korpusová studie Geoffreyho Leeche potvrdila, že americká angličtina používá familiárnější oslovování křestním jménem častěji než britská angličtina (1999, s. 114). Při překladu je tedy nutné rovněž zohlednit i variantu angličtiny.

2.2.1 Lexikální rovina

2.2.1.1 Oslovení

Jurman definuje oslovení jako prvky jazyka sloužící k označování komunikačního protějšku během komunikačního aktu, slova a slovní obraty, které vyjadřují sociálně vzniklou míru distance, moci, respektu, resp. sounáležitosti mezi mluvčími (2000, s. 186).

V jazycích zpravidla existují dva základní druhy oslovení⁹: nominální (tituly, vlastní jména) a pronominální (zájmena druhé nebo třetí osoby a příslušné slovesné tvary). Ve většině slovanských jazyků, včetně češtiny, hraje (na rozdíl od angličtiny) rozhodující roli oslovení zájmené.

Oslovení je především problém sociologický. Promítá se do něj vztah společenské hierarchie (nadřizený, podřizený), někdy i kvalifikace (akademické tituly), věkové rozdíly (starší, mladší), osobní vztahy nejrozmanitějšího druhu, jako povýšenecký apod. (Kufnerová, 1994, s. 163).

Podle Bergera existují v češtině tři možnosti oslovení: pouze křestním jménem, pane/paní + titul a pane/paní + příjmení. Další formy oslovení (např. pouze titulem, pane/paní + křestní jméno, ...) sice existují, ale téměř se nevyskytují (2002, s. 193).

Roger Brown a Marguerite Fordová oproti tomu v americké angličtině rozlišují pouze dva druhy oslovení, a to oslovení pouze křestním jménem (včetně jeho zkrácených forem a zdvořilých), a použití titulu (*Mr.*, *Miss*, ..., profesní tituly, např. *Senator*) + příjmení (1961, s. 375–6). Ačkoliv angličtina nerozlišuje mezi tykáním a vykáním, ve způsobu oslovení se objevují stejné tendence jako při tykání a vykání v češtině (např. vzájemné oslovování křestním jménem při tykání).

---

⁹ Formami oslovení se podrobně zabývá Milena Švehlová (Rulfová)

Podle Cookové se při tykání používá oslovení křestním jménem (*Matthew*) nebo jeho různými podobami (*Matt*). Při vykání je možné oslovení celým jménem (*Matthew Jones*) nebo použitím titulu v kombinaci s příjmením (*Mr/Miss/Mrs/Ms Jones*). Pro vykání se v angličtině používá oslovení *Sir/Madam (Ma'am)*, dále specifické označení společenského postavení (*Your Highness* – vysoký představitel, *Prime Minister* – politická funkce, *Captain* – armáda, *Doctor* – akademický titul). Oslovení, která značí důvěrný vztah (jako například *darling, sweetie, mate, buddy, pal, guys, fellas, honey, dear, babe, ...*) se obvykle pojí s tykáním (2014, s. 19).

Součástí formálního oslovení bývá v češtině uvedení akademického titulu nebo pojmenování zastávané pozice (*pane doktore, pane starosto, paní ředitelko*). Formální oslovení se kombinuje s vykáním, méně formální s tykáním, existují ovšem přechodné stupně. Vykání + křestní jméno je běžné také v oslovování např. mladších podřízených. Oslovení s formou příjmení, častěji ve tvaru nominativu (bez *pane, paní, kolego* nebo jiného označení) + vykání (*Novák, co tady děláte?*) je charakteristické pro komunikaci z výrazně nadřazené pozice a fakticky signalizuje, že mluvčí nepotřebuje na adresáta brát ohled, tj. je nezdvořilé. O něco ohleduplnější je oslovení pouhým honorifikem *pane, paní, slečno* užívané vůči neznámým osobám. Jestliže není jasné, jak adresáta charakterizovat, bývá na jeho místě standardní *promiňte, prosím (vás)* (Hirschová, 2013, s. 248).

Oslovení přezdívkou je spojeno s tykáním, protože přezdívky vznikají zpravidla v užších neformálních skupinách – v oddílech, ve školní třídě a v menší míře i v rodině (Novotná, 2006, s. 21).

Brown a Fordová zjistili, že při oslovení křestním jménem se mužská jména téměř nevyskytují ve své plné podobě a často se užívají jeho zkrácené podoby nebo zdvořiliny. Oproti tomu ženská křestní jména zůstávají ve své nezkrácené podobě (1961, s. 376).

Neznámí dospělí se nejčastěji vzájemně oslovují titulem spolu s příjmením, ve zkoumaných divadelních hrách ale převládá oslovení křestním jménem. Tento způsob oslovení značí společné hodnoty a častý kontakt. Nevzájemné oslovení (*non-reciprocal*) značí věkový rozdíl (např. dospělí dětem, nebo pokud je mezi mluvčími rozdíl více než 15 let) nebo podřízené postavení (ibid., s. 377–378).

Mezistupněm mezi oslovování křestním jménem a titulem + příjmením je oslovení pouze příjmením. To se také někdy používá namísto oslovení křestním jménem. Použití různých variací oslovení značí ještě bližší vztah než samotné použití křestního jména (ibid.).

2.2.1.2 Tituly

S oslovením se pojí i pozdrav a jiné zahajovací projevy, které mohou mít oslovovací nebo kontaktní funkci. Tyto projevy Kneřová k oslovení neřadí, ale jsou rovněž indikátorem pro tykání a vykání (např. *Promiňte, Omlouvám se, že obtěžuji, ...*). V češtině neexistuje pro tyto zahajovací projevy žádný termín, používá se ale německé označení *Anrede*. Pro oslovení se používá termín *Aussprache* (1995, s. 36).

Jmenná oslovení dělí Kneřová (ibid., s. 37–39) do několika skupin:

- oslovení křestním jménem
  - v kombinaci s tykáním signalizuje vztah důvěry, přátelství a neformálnosti
    - k tomuto oslovení Novotná dodává, že se v kombinaci s vykáním používá pro vyjádření přátelštějšího vztahu spolu s určitým odstupem (např. nadřízený k podřízenému, starší spolupracovník k mladšímu) (2006, s. 20)
- samostatně stojící příjmení
  - v kombinaci s tykáním se objevuje pouze v ojedinělých situacích (např. vztah učitel–žák), kdy je silně demonstrována autorita jedné strany
  - zpravidla se pojí s vykáním a s jednou z forem skupiny T1 (např. *pán, paní, slečna*)
- Tituly 1 (T1)
  - *pán, paní, slečna*
  - prostředek pro vyjádření distance, zdvořilosti či formálnosti mezilidských vztahů
  - může se kombinovat se jménem, příjmením, některými T2 (*kolega*) a T3 (*doktor, učitel, kapitán, poslanec, ...*)
- Tituly 2 (T2)
  - *kolega, soudruh, přátelé*
  - označují příslušníky jedné sociální skupiny (strany, organizace, profese)
- Tituly 3 (T3)
  - izolovaně se vyskytuje velmi zřídka, převážně tedy s T1 (*pán*), T2 (*kolega*), s příjmením samotným, nebo ve spojení s T1 (*pane inženýre Nováku*)
  - v mluvené češtině převažuje dvojčlenná kombinace, zatímco trojčlenné kombinace jsou považovány za oficiální a formální
  - vždy se pojí s vykáním
  - profesionální oslovení – akademické tituly (*doktor, inženýr, profesor*), profesní označení (*učitel, řidič*), vojenské hodnosti (*kapitán, poručík*), funkce ve státní správě, ve stranách a organizacích (*poslanec, ministr, předseda, tajemník*)
  - vyjadřuje asymetrický vztah mezi dvěma partnery (oslovený by měl zaujímat vyšší vzdělání a mluvčí by mu tímto způsobem chtěl naznačit svůj pocíťovaný respekt k jeho osobě)
  - rovněž se používá jako výraz vzájemné úcty a zdvořilosti i mezi partnery stejného sociálního statutu
  - důležitou roli hraje stupeň formálnosti situace a ostatní vztahy mezi partnery
  - vynechání titulu (především akademického) je hrubé porušení zdvořilostních pravidel
- Tituly 4 (T4)
  - tzv. *nomina maiestatica*
  - společenské či církevní označení různých vysokých hodnostářů, které se používají v oficiálních a formálních situacích
  - tradičně se pojí s vykáním
  - izolovaně se vyskytují zřídka, kombinují se převážně s přivlastňovacím zájmenem v atributivní pozici, s T1 (*pán*) a T5 (*otče*)

- Tituly 5 (T5)
  - v rámci rodiny a širšího příbuzenstva, příbuzenský vztah v přeneseném smyslu
  - vzájemné oslovení *bratře, sestro* v rámci socialistické strany, lidové, Sokola, evangelíky, ...
  - dětské tituly a všechny jejich deminutivní varianty (např. *mami*)
- Tituly 6 (T6)
  - ostatní jmenné formy, které mohou být příležitostně použity jako oslovení
  - slavnostně příležitostný (*Vážení pozůstalí*) nebo expresivní (*ty nevděčníku*) charakter, kontaktní funkce (*Chlapče, kde jsou tvoji rodiče?*)

2.2.1.3 Užití zdobnělin

Použití zdobnělin je součástí minimalizační strategie a vyskytuje se při oslovení osob nebo pro označení předmětů, skutečností, časových údajů apod. (např. *Počkej minutku/minutečku, prosím.*) (Nekula, 2004, s. 114–115).

Deminutiva jsou prostředkem navazování, udržování a utvrzování důvěrného vztahu. Nejsou tedy užita jako prostředek zdvořilosti, ale jako signál důvěrnosti či verbální prostředek zdůvěrnění. Při použití deminutiv je minimalizována sociální distance (dospělí – děti, dospělý – dospělá). Proto se jim také říká sociální down toners (ibid.).

Podle Hirschové při oslovení zdobnělou formou křestního jména následuje obvykle tykání. V podnikové komunikaci může ovšem dojít k vykání (např. šéf sekretářce: „*Janičko, udělejte mi kávu.*“) (2013, s. 112).

Použití zdobnělin při oslovení osob mimo prototypické situace (, kterými jsou oslovení dětí, domácích mazlíčků a dospělých, kteří jsou k mluvčímu v důvěrném vztahu) může být chápáno jako verbální „útok“ (inzult), který se kombinuje s tykáním. Zdobnělé nadávky, například mezi dvěma účastníky silničního provozu, tak konfliktní situaci budou eskalovat, protože verbální útok prostřednictvím nadávek násobí sociální despekt vyjádřený tykáním a deminucí (Nekula, 2004, s. 114–115).

2.2.1.4 Pozdrav

Pozdrav je z hlediska řečové etikety součástí navazování kontaktu mezi komunikanty. Rozdíl ve způsobu pozdravu je dán tím, zda se komunikanti navzájem znají nebo ne, a pokud se znají, závisí na sociální distanci (Hirschová, 2013, s. 110).

Společně s oslovením vyjadřuje pozdrav také sociální vztah. Podle Spolského (1998, s. 20) je v angličtině neutrálním pozdravem *Good morning*. Neformální varianta je oproti tomu *Hi* nebo *Hello*. Podle Greereové neformální pozdrav nijak nereflexuje část dne (jako je tomu například u *Good morning*.) a jeho forma je zkrácená na jedno slovo či slabiku (2005, s. 15).

Pozdrav je úzce spojený se způsobem oslovení. Válková uvádí jako příklad pozdravu v kombinaci s oslovením:

Moderator: Hello, Richard. [solidarity greeting + address]

Caller: Good morning, Irv. [neutral greeting + solidarity address]

Moderator: Good morning, sir. [neutral greeting + distance address].

(Válková, 2004, s. 74)

V češtině je centrální repertoár pozdravů neutrální a vysoce ustálený. Užití „nestandardního“ pozdravu může být interpretováno jako verbální agrese. Pozdravy se liší jednak podle „příležitosti“ (denní doba, uvítání, loučení), jednak podle sociální distance a statutu komunikantů – osoba s nižším statutem pronáší pozdrav jako první.

Protože běžné neutrální pozdravy jsou sémanticky téměř vyprázdněné, mají u nich důležitou roli zvukové charakteristiky – hlasitost, zabarvení hlasu, intonace a gesta (Hirschová, 2013, s. 246).

2.2.1.5 Registr

Zdvořilost lze vyjádřit různými způsoby a zvolené synonymum je jednou z možností. Synonyma jsou slova, která mají stejný denotativní význam, ale liší se konotativním významem (např. *obtain-get, large-big*). Hovorovější slova se stejně jako frázová slovesa často pojí s tykáním (*get, big, put up*), zatímco „delší slova“ a jednoslovná slovesa se pojí s vykáním (*obtain, large, accommodate*) (Bell, 1991, s. 186). Českým příkladem tohoto jevu je částice *necht'* (a její neutrální synonymum *at'*).

V současnosti je především mezi mladými používán tzv. *textspeak (textese)*, což je jazyk typický pro textové zprávy, který obsahuje zkratky, zkratková slova či emotikony (Oxford Dictionary). Tento jazyk je v mluvené komunikaci spojený především s tykáním.

Nedbalá výslovnost a neformální styl jsou spojené s vynecháním některých hlásek, například hlásky „g“ v koncovce *-ing* (v angličtině nazývané jako „*ING variable*“ nebo „*g-dropping*“). Tyto hlásky jsou v psané podobě nahrazeny apostrofem (Yuan, Liberman, 2011, s. 1). Při neformální řeči také dochází k použití nestandardních variant stažených tvarů, jakými jsou například *gonna (going to), gotta (have got to)* ..., viz Schéma č. 5: Stažené tvary.

Schéma č. 5: Stažené tvary

i a. He didn't say nothin'.	b. He didn't say anything.
ii a. You gonna spend your whole life [not trustin' nobody]?	b. Are you going to spend your whole life [not trusting anybody]?
iii a. Nobody here didn't point no gun at nobody.	b. Nobody here pointed any gun at anybody.

(Huddleston, Pullum, 2002, s. 846)

V češtině se zkrácené tvary vyskytují především v obecné češtině (*děkuji – díky*) a rovněž značí neformálnost.

Důležitou součástí registru jsou také vulgarismy, těm se budu podrobněji věnovat v kapitole 2.2.3.3.

2.2.2 Syntaktická rovina

2.2.2.1 Imperativ

Imperativ se v angličtině používá pro vyjádření různých druhů mluvních aktů: příkazy, žádosti, instrukce, rady, pozvání, svolení. Oproti příkazům se při žádostech používají slova jako *please* (*prosím*) a *kindly* (*laskavě*) (Huddleston, Pullums, 2005, s. 170–171).

V angličtině existují dva základní způsoby pro vyjádření imperativu, kromě základního imperativu existuje ještě tzv. *let's imperative*.

Věty v imperativu obvykle nemají podmět (nevyjádřeným podmětem se ale chápe zájmeno *you*) a sloveso je v základním tvaru. Negace imperativu je vyjádřena pomocí pomocného slovesa *do*. V konstrukci s *let's* (zkrácená forma *let us*) se nevyskytuje podmět, přičemž sloveso, které následuje *let's* je chápáno jako tvar první osoby plurálu (*ibid.*).

Žádosti lze vyjádřit pomocí tzv. *whimperatives*, což jsou pokyny vyjádřené pomocí otázky (např. *Would you pass me the salt?* namísto *Pass me the salt.*). Příkaz lze také zmírnit pomocí slova *please*, například při komunikaci se starším nebo nadraženým (Válková, 2004, s. 35, 66). Přidání slova *prosím* funguje také v češtině, kde je v kombinaci s vykáním nutností. Pokud by nebyl imperativ zmírněn *prosím*, byla by výpověď nezdvořilá (*Udělejte mi kávu. x Udělejte mi kávu, prosím.*).

Žádosti lze také vyjádřit formou uzavřené otázky (*closed interrogative*), např. *Could you please open the door.* nebo pomocí kondicionálu (viz 2.2.3.1) (Huddleston, Pullums, 2005, s. 160).

2.2.2.2 Elipsa

Podle Joose se zdvořilost pohybuje na ose od důvěrného vztahu k chladnému vztahu. Jedním z indikátorů stylu je elipsa. Joos tvrdí, že čím více slov je vynecháno, tím neformálnější výpověď je. To umožňuje společná znalost kontextu, která je u osob, které si tykají, větší než u osob, které si vykají (1962, s. 20).

Další možností je tzv. *situační elipsa*. V tomto případě lze vynechat zájmeno v podmětu (*[I] Wonder where Joe is these days?*), osobní zájmeno spolu s pomocným slovesem (*[I've] Lost my car keys again.*) nebo pomocné sloveso v otázce (*[Are] You going to the match on Saturday?*) (Cambridge Dictionary, 2019). Tyto způsoby elipsy jsou spojené s neformálností, a tedy i tykáním.

2.2.2.3 Slovesný vid

V češtině může být prvkem zdvořilosti také dokonavý vid v kladných výzvách. Nedokonavý vid v kladných výzvách, které se vztahují na jedinečnou situaci, oproti tomu působí nezdvořile a netrpělivě. Výzva „*Sedni si!*“ je v porovnání s výzvou „*Sedej!*“ zdvořilejší (Nekula, 2004, s. 111). Jak je vidět na příkladu, dokonavé tvary jsou považovány za příliš přímé, a tedy nemístné a nezdvořilé.

Podobným způsobem funguje také zdvořilost v angličtině, kdy gerundium značí dočasnost a nejistotu. To se používá u žádostí, kdy je fráze *I was wondering if ...* zdvořilejší než *I wondered if ...* (Leech, 2014, s. 170).

2.2.3 Stylistická rovina

2.2.3.1 Modální slovesa

Žádost je typickým příkladem použití negativní zdvořilosti. Tu lze vyjádřit různými způsoby, přičemž nejčastějším je v češtině využití modálních sloves, tzv. *hedging*. Použití modálních sloves je často spojené s kondicionálem a společně tvoří nejdvořilejší způsob vyjádření žádosti.

Podle Hirschové je *hedge* typem formulace, který obsah věty nebo ilokační smysl výpovědi prezentuje nikoli přímočaře jako jednoznačný mluvní akt, nýbrž se subjektivním omezením nebo výhradou. U žádostí jsou tyto formulace silně konvencionalizované a obecně je lze považovat za jeden ze základních prostředků zdvořilostní komunikační strategie (v oblasti tzv. negativní zdvořilosti). Jejich užití je automatizované, ale při jejich opominutí je vyjádření považováno za nezdvořilé. Jedním z typů *hedge* je také modální sloveso (2017).

Žádosti mají nejčastěji formu otázky se slovesem *moci*, přičemž kondicionál představuje vyšší stupeň zdvořilosti, protože přímost dotazu oslabuje nevyslovenou podmínkou typu „kdyby vám to nevadilo / nepůsobilo problém“ (*Můžete mi podat ten kufr? – Mohl byste mi podat ten kufr?*). Další intenzifikaci zdvořilosti v češtině představuje navrstvení negace: (*Nemohl byste mi podat ten kufr?*) (Hirschová, 2013, s. 249–50).

2.2.3.2 Kondicionál

Kondicionál je spojený s užitím negace v žádostech. V užití negace se čeština a angličtina výrazně liší. V češtině se používá negativní zdvořilost při žádosti častěji než v angličtině. Při položené negativní otázce (např. *Nemohl bych si půjčit tvoje auto? – Ne, nemohl.*) se očekává negativní odpověď, takže se mluvčí nemusí zdráhat tuto žádost odmítnout, což je složitější než při pozitivní žádosti (*Můžu si půjčit tvoje auto?*).

V angličtině lze vyjádřit žádost pomocí uzavřených otázek (*yes/no questions*), otevřených otázek (*wh-questions*) a pomocí přímých žádostí, které mají tvar imperativu zmírněného pomocí *please* nebo tázacích dovětek (*question tags*) na formu žádosti. K otázkám lze také dodat zdvořilostní obrat *prosím tě/vás* (v angličtině *please*) (Obenbergerová, 1992, s. 93–94).

V češtině se pro vyjádření žádosti používá kondicionál. V kombinaci s negací tvoří nejdvořilejší způsob vyjádření žádosti (*Nemohl byste to přinést zítra?*). To lze v angličtině vyjádřit pomocí frází *I wonder* nebo *Would you mind*. V angličtině je ovšem použití negativní žádosti nezdvořilé, protože ovlivňuje interpretaci směrem k pozitivní odpovědi. Namísto toho se používají tvary modálních sloves v minulém čase (*Could you... namísto Can you...*) (ibid., s. 97–8).

2.2.3.3 *Vulgarismy*

Oslovení *ty vole* je podle Hirschové buď příznakové nebo dehonorifikující. Oslovení je příznakové, pokud se jedná o velmi důvěrné oslovení ze strany rovnocenného mluvčího. V některých případech se mění ve výplňkový (parazitický) výraz. Oslovení je dehonorifikující, pokud se jedná o oslovení od neznámého mluvčího. V tomto případě obsahuje oslovení prvek verbální agrese (2013, s. 113).

Podle Patočky (2000, s. 91) nemusí být použití nadávek a vulgarismů nutně důkazem blízkého vztahů aktérů. Ačkoliv se nadávky běžně používají při komunikaci dvou blízkých osob, je možné je slyšet například při fotbalovém zápase, kdy křičí fanoušci na rozhodčího. V tomto případě jsou vulgarismy projevem zloby, snahy podcenit, očernit a zostudit. Dále mohou být způsobem uvolnění vnitřního napětí a způsobem úlevy.

2.2.3.4 *Velká písmena*

Pro oficiální psanou korespondenci se využívají jako výraz úcty k adresátovi u osobních a přivlastňovacích zájmen pro 2. osobu tvary s velkým počátečním písmenem: *Ty, Tvůj, Vy, Váš, ...* (Svobodová, 2015, s. 31). Pro filmy ovšem tento způsob vyjádření zdvořilosti není relevantní.

3 Překlad dabingu

3.1 Audiovizuální překlad

Audiovizuální překlad je odvětví translatologie, které se zabývá převodem multimodálních (jazyk, obraz, zvuk, barva a pohled) a multimediálních textů do jiného jazyka a/nebo kultury. (Pérez González, 2009, s. 13).

Podle Gottlieba může být audiovizuální překlad isosemiotický, diasemiotický nebo asemiotický. Isemiotický překlad využívá stejný sémiotický kanál jako originál, a v případě dabingu je jím tedy mluvené slovo. Titulky se řadí k diasemiotickému překladu, tedy překladu z mluveného módu do psaného (2004, s. 219–20).

Audiovizuální překlad se dělí do 3 kategorií¹⁰: titulky, voiceover a dabing (Díaz-Cintas, Remael, 2007, s. 8).

Titulky charakterizuje Gottlieb jako diasemiotický překlad polysemiotických médií, v nichž jsou jeden nebo více řádků písemného textu zobrazovány na obrazovce v souladu s původním dialogem. Polysemiotická média značí dva nebo více souběžných kanálů diskurzu. Ve filmu s titulky jsou podle Gottlieba 4 sémiotické kanály: neverbální obraz, psané obrázkové prvky, dialog a hudba (2004, s. 220).

Do cílového jazyka jsou překládány původní dialogy mluvčích i ostatní verbální informace, které se objeví vizuálně nebo zvukově. Oproti dabingu zůstává zachovaná původní informace (jak zvukově, tak vizuálně) a je přidána další informační vrstva, kterou jsou právě přeložené dialogy (Díaz-Cintas, 2013, s. 274).

Z lingvistického hlediska mohou být titulky intralingvální, interlingvální a dvojjazyčné. Intralingvální se využívají pro neslyšící a nedoslýchavé (kromě dialogů se popisují také paralingvistické informace, které pomáhají dokreslit atmosféru, např. smích, ironie, zvuk telefonu, ...), pro výuku cizího jazyka, anebo titulky u řeči mluvčího, jemuž nejde rozumět (například při nesrozumitelném přízvuku). Dvojjazyčné titulky se využívají v oblastech, kde se mluví dvěma nebo více jazyky, například v Belgii nebo Finsku (ibid., s. 15–18).

Při voiceoveru je po několika sekundách hlasitost původní zvukové stopy snížena a překryta promluvou v cílovém jazyce, přičemž je stále slyšet v pozadí. Voiceover se obvykle využívá v dokumentech, rozhovorech nebo dalších programech, u nichž není nutná synchronizace pohybu rtů a zvuku (tzv. *lip-sync*), v některých zemích se využívá jako levnější alternativa dabingu (Baker, Saldanha, 2009, s. 16).

Při dabingu se původní řeč nahradí hlasovou stopou, která se snaží o co nejpřesnější načasování, frázování a pohyb rtů jako zdrojový jazyk (Luyken et al, 1991, s. 31).

---

¹⁰ Některé publikace (např. *New Trends in Audiovisual Translation* od Jorge Díaz-Cintase) rozlišují pouze 2 typy audiovizuálního překladu: titulky a revoicing, do něž se řadí dabing a voiceover. Pojem revoicing se chápe nahrazení mluveného projevu ve zdrojovém jazyce mluveným projevem v cílovém jazyce (Díaz-Cintas, 2009, s. 4).

V roce 2007 provedla Evropská unie studii¹¹, aby zjistila, ve kterých zemích převažuje dabing a ve kterých naopak titulky. V evropských kinech převažují titulky, ovšem v některých zemích zůstává dominantní dabing (např. Itálie, Německo, Španělsko, Maďarsko, Česko). V televizním vysílání převažuje dabing v 10 z 31 zkoumaných zemí (mezi ně rovněž patří například Itálie, Německo, Španělsko, Maďarsko, či Česko). Voiceover se uplatňuje ve 4 zemích (Bulharsko, Polsko, Litva, Lotyšsko). V Estonsku se používá u 33 % zahraničních televizních programů voiceover, u ostatních titulky. Zbylé země využívají v televizním vysílání titulky (Media Consulting Group, 2007, s. 6–7).

Na Slovensku se často využívá divácká znalost češtiny a namísto vytváření slovenského dabingu se využívá existující český dabing nebo titulky. Obráceně situace ovšem neplatí (Pošta, 2012, s. 50). Podobně se využívá jazykové znalosti u německy mluvících zemí (Německo, Rakousko, Lichtenštejnsko, Švýcarsko), které přebírají dabing z Německa (Media Consulting Group, 2007, s. 6).

Při volbě mezi titulky a dabingem také hraje důležitou roli žánr. Ve všech zkoumaných zemích jsou pořady pro děti dabované jak v kinech, tak v televizi (ibid., s. 7).

3.2 Dabing

Dabing je typem audiovizuálního překladu, při němž se zvukové stopy dialogů v původním jazyce nahradí dialogy v cílovém jazyce. Ostatní zvukové stopy zůstávají nezměněné (například hudba a zvláštní efekty) (Chaume, 2006, s. 2736).

Na stejném principu jako dabing funguje tzv. postsynchron. Ten se využívá při dodatečném ozvučování filmu. Pokud při natáčení panují špatné zvukové podmínky, mohou herci ve studiu svou repliku znovu namluvit. Díky tomu získají filmaři dialogy ve vysoké zvukové kvalitě bez ohledu na podmínky, které panovaly během natáčení (Britannica, 1998). Postsynchron se také může využívat při nahrazení hlasu postavy jiným mluvčím. Známým příkladem je herečka Zdena Studénková, kterou ve filmu *S tebou mě baví svět* předabovaly Naďa Konvalinková (mluvené slovo) a Helena Vondráčková (zpěv) (Dabingforum.cz, 2012).

3.2.1 Proces výroby dabingu

Na rozdíl od titulků nevytváří dabing pouze překladatel, ale dabing je výsledkem kolektivní práce různých odborníků.

V první fázi procesu výroby dabingu stojí překladatel. Na rozdíl od uměleckého překladu není při dabingu výsledek překladatelovy práce konečným dílem, ale slouží pro ostatní tvůrce jen jako výchozí bod (Makarjian, 2005, s. 49). Proto může překladatel nabídnout úpravci více překladových řešení a v případě nejasností popíše jazykovou situaci a vnitrojazyková a mimojazyková specifika originálu (ibid., s. 53). Cílem překladatele je převést ideově-tematický obsah díla, nejen jeho text, s ohledem na obsah, styl a sociálně-kulturní specifika. Při překladu dabingu je naprosto nezbytné překládat smysl a obsah originálu, ne slovo za slovo (ibid., s. 51).

¹¹ http://edz.bib.uni-mannheim.de/daten/edz-b/gdbk/07/ksj/study_dub_subtitle_en.pdf

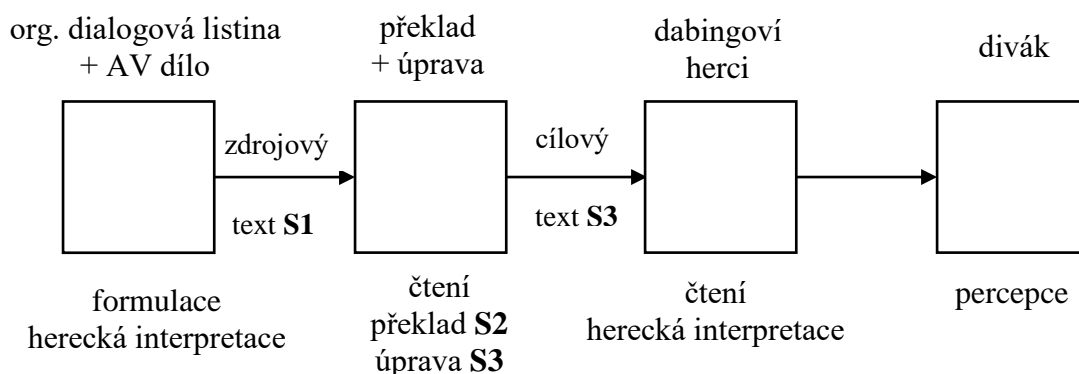
Po překladu následuje úprava dialogů. Ta je podle Makariana ještě důležitější než samotný překlad (ibid., s. 53). Úpravy může provádět buď samotný překladatel, nebo úpravce. Cílem úpravy je co nejpřesnější sladění vizuálního hereckého projevu s příslušným textem. Úpravce vkládá herecům do úst repliky v cílovém jazyce, přičemž musí zachovat jejich funkci, styl a rytmus. Při synchronizaci s originálem je důležitá délka repliky, rytmus a hláskové schéma (Kozáková, 2013, s. 55). Šplhová k tomu přidává ještě suprasegmentální jevy, kterými jsou například intonace, melodie, přízvuk, důraz, pauzy a tempo (2017, s. 115).

Hláskové schéma znamená střídání nezaměnitelných komponent se zaměnitelnými. Nezaměnitelné jsou výrazné retné souhlásky (zejména *p* a *m*) a výrazné vokály (zejména *a* a *o*) (Walló, 2012, s. 118). Výsledný dialog by měl odpovídat originálu nejen počtem slabik, ale především vnitřním rytmem, důrazem, gesty a přízvukem postavy (Makarian, 2005, s. 54).

Dabingový úpravce by měl usilovat o zachování délky repliky, tzv. kvantitativní úpravu. Důležitá je ovšem délka repliky vyslovená hercem, ne počet slabik v replice. Případná slova navíc může uvést úpravce do dialogové listiny v závorce. Nedílnou součástí práce úpravce je také zapsání zkratk a značek pro režiséra a dabingové herce. Tyto značky například označují, kde se postava nachází, jaká je délka pauzy nebo značí akustické neverbální prvky (smích, vdychy, pláč, mlaskání, ...) (Šplhová, 2017, s. 115–116).

Při samotném nahrávání dabingu ještě mohou pocházet úpravy dialogů od herců nebo od režiséra. Proces výroby dabingu zobrazuje Makarian ve Schéma č. 6: Proces výroby dabingu:

Schéma č. 6: Proces výroby dabingu

(Makarian, 2005, s. 50)

3.3 Srovnání s titulky

Největší výhodou dabingu je oproti titulkům možnost zachycení řečových nuancí, jako jsou ironie, či pobavení. Ty v titulcích zachytit nelze a divák se tam musí opírat o intonaci herce ve zdrojovém jazyce (Pošta, 2012, s. 35).

Jelikož je výsledkem dabingu mluvené slovo a u titulků psané slovo, liší se výrazně také jazyk. Jak uvádí Pošta:

Od titulků se očekává, že budou stylisticky odrážet jazyk originálu, současně ale jde o jazyk psaný, a tak se od nich zároveň (alespoň do určité míry) očekává, že budou respektovat pravidla psaného textu.

(ibid.)

Překladatel titulků tedy obvykle zvolí variantu, která odpovídá pravidlům českého pravopisu. Pokud by zvolil obecnou češtinu, mohly by „nespisovné tvary“ diváka při sledování rušit. V dabingu je naopak žádoucí obecná čeština, která stylizuje jazyk filmových postav a odpovídá mluvené řeči (Pošta, 2012, s. 35). Pro stylizaci mluvenosti se využívá jazyk, který jednotlivé postavy charakterizuje. Není tedy možné používat pro všechny postavy univerzální jazyk (ibid., s. 37).

Jak tvrdí Pošta:

Jak v titulcích, tak v dabingu jsou daná různá omezení. V případě dabingu se replika musí vejít do daného času, odpovídat původnímu rytmu a alespoň částečně by měla odpovídat i artikulačně (retnice, otevřené hlásky). U titulků je jednak omezení časové, jednak omezení prostorové, tj. maximální počet znaků.

(ibid., s. 77)

Kromě rozdílů při procesu výroby dabingu a titulků je také rozdíl ve výrobní ceně. Zatímco titulky vyrábí pouze samotný překladatel, případně korektor, výroba dabingu zahrnuje více lidí. Podle průzkumu Evropské unie stojí minuta titulků od 5 do 20 euro. Oproti tomu minuta dabingu stojí 80–200 euro, což je 10násobně vyšší částka. V každé zemi se cena titulků a dabingu liší, například v silných dabingových zemích (jako je Německo či Francie) stojí průměrný 90minutový film s 900 titulků 5 300 euro, zatímco dabing pro tento film 34 900 euro. V zemích střední a východní Evropy, k nimž se řadí i Česká republika, stojí titulky 1 900 euro a dabing 17 300 euro (Media Consulting Group, 2007, s. 5–6).

Nevýhodou titulků je ztráta informace kvůli převodu z mluveného do psaného módu a problémy při převedení dialektu a sociolektu mluvčího. Oproti tomu při dabingu dochází ke ztrátě autenticity (Díaz Cintas, Anderman, 2009, s. 11). Někteří lidé upřednostňují dabing, jelikož jim čtení titulků dělá problémy nebo je unavuje. To je dáno počtem sémiotických kanálů, které musí zpracovávat současně. Zatímco u dabingu jsou to pouze tři kanály (obraz, zvuk, dialogy), v případě titulků se k nim přidává čtvrtý kanál – titulky (Gottlieb, 2004, s. 223).

4 Praktická část

4.1 Sherlock Holmes jako dílo A. C. Doylea

Všechny zkoumané seriály a filmy jsou volnými adaptacemi díla Arthura Conana Doylea (1859–1930) o londýnském detektivovi Sherlocku Holmesovi. K vytvoření postavy Sherlocka Holmese jej inspirovala postava detektiva C. Augusta Dupina v povídkách Edgara Allana Poa. Další inspirací mu byl jeho profesor při studiu medicíny. Oba tyto muži ovládali umění dedukce, jímž Doyle obdařil i Sherlocka Holmese (Klinger, 2015, s. 12). Arthur Conan Doyle napsal celkem 56 povídek, které dohromady tvoří kánon Sherlocka Holmese, a 4 romány, z nichž je nejslavnější *The Hound of the Baskervilles* (ibid., s. 13).

V roce 1887 vydal Doyle svou první novelu *A Study in Scarlet*, v níž se poprvé představili Sherlock Holmes a John Watson. Již tehdy získal londýnský detektiv mezi čtenáři velkou oblibu a v roce 1890 vyšel román *The Sign of the Four*. První z 56 povídek vyšla v roce 1891 v měsíčníku *Strand Magazine* pod názvem *A Scandal in Bohemia*. Navzdory velké popularitě Doylea postava Sherlocka Holmese unavila a v povídce *The Final Problem* (1893) ji nechal zemřít. Kvůli velkému tlaku čtenářů se ale Sherlock Holmes v povídce *The Adventure of the Empty House* (1903) vrátil (ibid., s. 16–17).

Prvním českým překladem dobrodružství Sherlocka Holmese byl *Pes z Baskervillu*. Ten od prosince 1902 do listopadu 1903 vycházel v časopise Svět zvířat. Překladačem byl šéfredaktor Karel Kukla a román vyšel jen osm měsíců po posledním dílu originálu ve *Strand Magazine* (Dorak's General Store, 2000).

V anglickém originálu se hlavní postavy vzájemně oslovují příjmením, v případě Johna Watsona se často užívá oslovení titulem *Doctor*. Oslovení příjmením zůstalo zachováno i v českých překladech, v nichž si Sherlock Holmes a doktor Watson vzájemně vykají a oslovují se příjmením. Televizní adaptace BBC *Sherlock* ovšem tento způsob oslovení nezachovává a hlavní postavy se oslovují křestními jmény. V adaptacích, které se odehrávají na konci 19. století, se postavy stejně jako v knihách oslovují příjmením a stejně jako v českém knižním překladu si postavy vykají.

4.2 Zkoumané seriály/film

Pro svou práci jsem si vybrala nedávno natočené filmy a seriály na motivy knih A. C. Doylea: třetí sérii *Sherlock* od BBC, zvláštní epizodu *The Abominable Bride* a film *Sherlock Holmes* od společnosti WarnerBros.

4.2.1 *Sherlock*

Seriál *Sherlock* je zasazen do 21. století a hlavní postavy ztvárnili Benedict Cumberbatch (Sherlock Holmes) a Martin Freeman (John Watson). Pro účely této práce využiji třetí sérii, konkrétně epizody *The Empty Hearse*, *The Sign of Three* a *His Last Vow*.

Pro tuto sérii vznikly v České republice dva různé překlady dabingů, verzi České televize přeložila Veronika Kvapilová a verzi AXN Šárka Bartesová (Dabingforum.cz, 2011). Nejvíce se tyto překlady liší ve vykání, resp. tykání hlavních postav. Verze České televize používá pro dialogy Sherlocka Holmese a Johna Watsona tykání, oproti tomu si ve verzi AXN hlavní postavy vykají.

4.2.1.1 *Sherlock: The Abominable Bride*

The Abominable Bride (v české verzi jako *Přízračná nevěsta*) je zvláštní epizoda seriálu *Sherlock*, která se odehrává ve viktoriánské Anglii 19. století. Hlavní role ztvárnili, stejně jako v seriálu *Sherlock*, Benedict Cumberbatch a Martin Freeman. Tato epizoda začíná v době po konci 3. série, kdy Sherlock Holmes vydává v myšlenkách do viktoriánské Anglie. Místy se děj vrací zpět do současnosti 21. století, pro účely této práce jsem ale oslovení v době 21. století ignorovala.

Vzhledem k časovému zasazení se změnil i jazyk postav. Velkým rozdílem oproti ostatním dílům seriálu je především způsob oslovení. V této epizodě se hlavní postavy Sherlock Holmes a John Watson oslovují převážně příjmením. Tomu přizpůsobila překladatelka Veronika Kvapilová¹² také tykání a vykání. Na rozdíl od epizod ze současnosti, kde se postavy oslovují křestními jmény a tykají si, v této epizodě si kromě oslovení příjmením hlavní postavy převážně vykají.

4.2.2 *Sherlock Holmes*

Film *Sherlock Holmes* se na rozdíl od 3. série seriálu *Sherlock* odehrává na konci 19. století. Hlavní role ztvárnili Robert Downey Jr. (Sherlock Holmes) a Jude Law (John Watson). Překlad vytvořili David Záleský a Markéta Záleská. Vzhledem k časovému zasazení si hlavní postavy vzájemně vykají a oslovují se příjmeními.

---

¹² Pro tuto epizodu existuje pouze jedna verze, a to překlad Veroniky Kvapilové.

4.3 Metodologie

V praktické části jsem chtěla v českých překladech dabingů potvrdit hypotézu Manuely Cookové, že oslovení křestním jménem značí tykání a naopak, oslovení příjmením značí vykání:

Appellation by someone's name operates in V or T. Accordingly, choices can be made: Matthew Jones may be addressed in V as Mr Jones and in T as Matthew or, more so, Matt; Amanda Peters, may be addressed in V as Miss/Mrs/Ms Peters and in T as Amanda or Mandy. The addresser would have used the addressee's surname with a title for V, and for T his/her given name in full or abridged as a diminutive.

(Cook, 2014, s. 19)

Nejprve jsem do tabulky zaznamenala všechny dialogy, v nichž se osoby oslovovaly jménem (křestním jménem nebo příjmením). Jiná oslovení, jako například pouze titulem (*doktore*), jsem nebrala v potaz. Ke každé ukázce jsem zapsala čas promluvy, jméno mluvčího, adresáta, tykání/vykání postav, promluvu a informaci, zda se použité tykání či vykání shoduje s hypotézou Cookové. Následně jsem provedla kvantitativní analýzu, v níž jsem zjišťovala, kolik procent dialogů odpovídá hypotéze Cookové, že oslovení křestním jménem značí tykání a naopak, oslovení příjmením naopak značí vykání. Tyto výsledky jsem označila výrazem *mnohočetnost oslovení*. Jelikož jsou data zakreslená opakujícími se osloveními (např. velké množství dialogů, v nichž Sherlock oslovuje v dabingu ČT Johna křestním jménem a neustále mu tyká), při analýze jsem odstranila opakující se dialogy mezi stejnými postavami a získala tak reálná data. Ta jsem označila výrazem *jednočetnost oslovení*. Díky sesbíraným údajům jsem rovněž zjistila podíl tykání a vykání v překladu filmů a seriálů.

Z transkriptů jsem odstranila ty dialogy, které sice obsahovaly oslovení, ale z ukázek nebylo patrné, zda si tykají nebo vykají (např. John Watson a Molly Hooperová v S3E1). Dále jsem odstranila ty dialogy, u nichž se mi nepodařilo identifikovat, zda se jedná o oslovení křestním jménem nebo příjmením (např. Wilder v epizodě *The Abominable Bride*).

Přepisy dialogů anglických verzí seriálů a filmů jsou volně dostupné na webové stránce *Springfield! Springfield!*¹³. V češtině bohužel nejsou přepisy dialogů veřejně dostupné, takže jsem ukázky přepsala ručně. Pokud by byl ovšem text souvislý, bylo by možné využít hlasové zadávání na klávesnici Gboard pro mobilní zařízení. Ta dokáže rozpoznat hlas a následně jej převést do textové podoby. Na základě mých zkušeností je její přesnost poměrně vysoká a při následné úpravě textu by nebyly potřeba výraznější úpravy.

V současnosti vyvíjí Google ve spolupráci s Gallaudet University, která je s první univerzitou v USA pro neslyšící a nedoslýchavé, aplikaci Okamžitý přepis (Google, 2019). Ta umožňuje přepsat mluvené slovo, ale v současnosti bohužel nelze zaznamenaný text jakkoliv zpracovat.

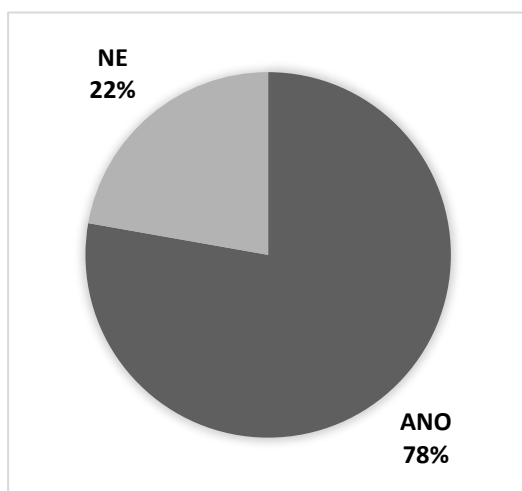
---

¹³ <https://www.springfieldspringfield.co.uk>

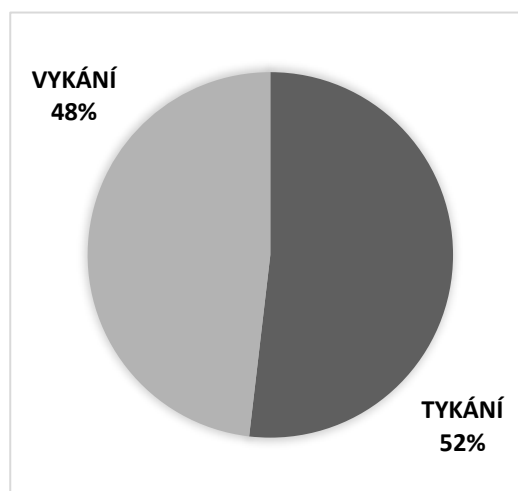
4.4 Analýza vzorků

4.4.1 *The Empty Hearse*

V první epizodě třetí série se v dabingové úpravě České televize vyskytlo celkem 65 dialogů, v nichž bylo použito oslovení. 44 oslovení se pojilo s tykáním (68 %) a 21 s vykáním (32 %). Po přepočtu na jednočetné oslovení bylo tykání v 52 % dialogů. V případě České televize odpovídalo hypotéze Cookové 78 % dialogů.

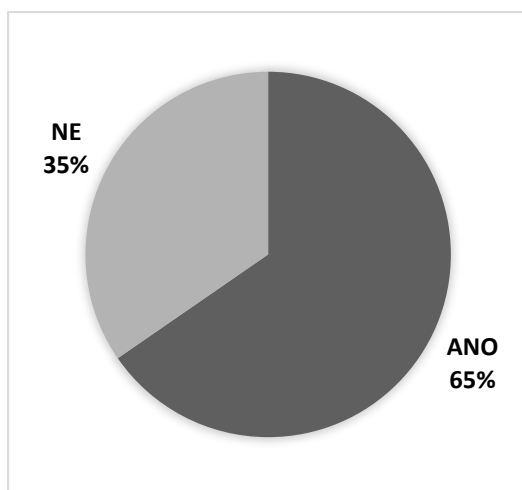

Graf 2: Míra naplnění hypotézy (ČT S3E1)

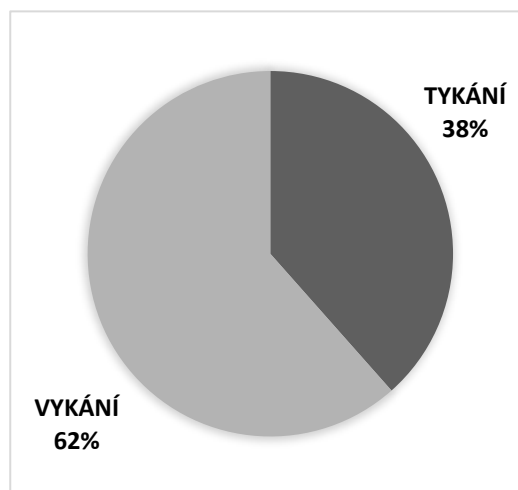

Graf 1: Poměr tykání a vykání (ČT S3E1)

V dabingové verzi AXN je naproti tomu počet vykání výrazně vyšší. Z celkového počtu 60 oslovení postavy vykají v 62 %. Míra naplnění hypotézy Cookové je 65 %.

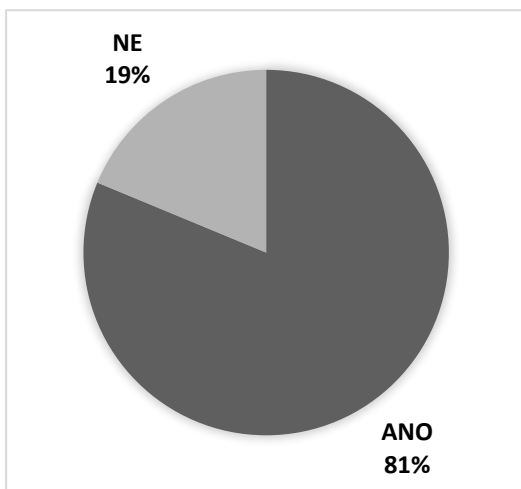
Graf 4: Míra naplnění hypotézy (AXN S3E1)

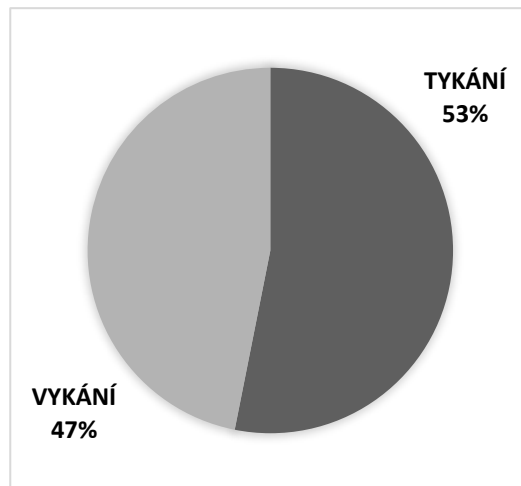
Graf 3: Poměr tykání a vykání (AXN S3E1)

4.4.2 *The Sign of Three*

V překladu České televize převažuje stejně jako v ostatních epizodách tykání. Ze 70 dialogů je tykání použito v 66 %. Po přepočtení na jednočetné oslovení je to 53 % dialogů. Hypotéze Cookové odpovídá 81 % dialogů.

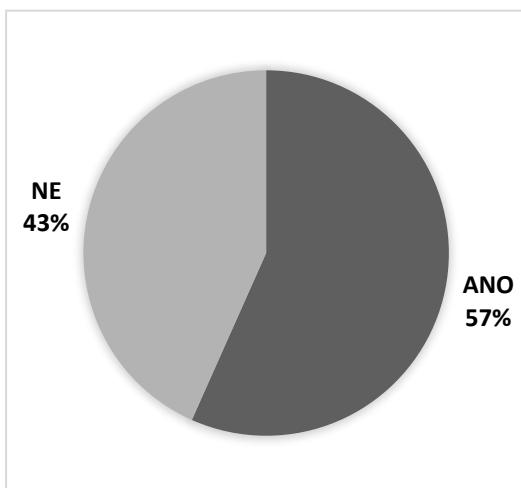

Graf 6: Míra naplnění hypotézy (ČT S3E2)

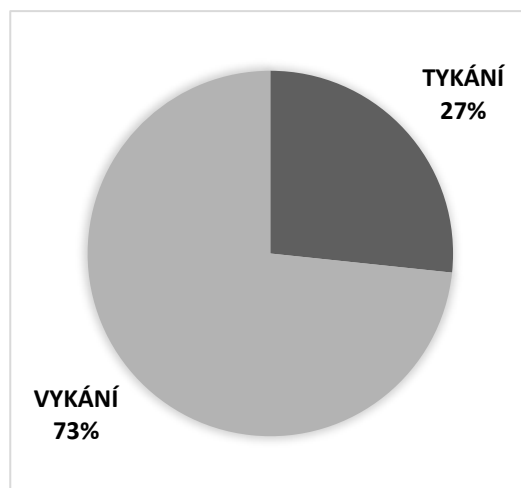

Graf 5: Poměr tykání a vykání (ČT S3E2)

V překladové verzi AXN se objevilo pouze 60 oslovení, ve kterých se v 77 % objevuje vykání. Po odstranění mnohočetných oslovení je to 73 %. Míra naplnění hypotézy je v případě dabingu AXN 57 %.

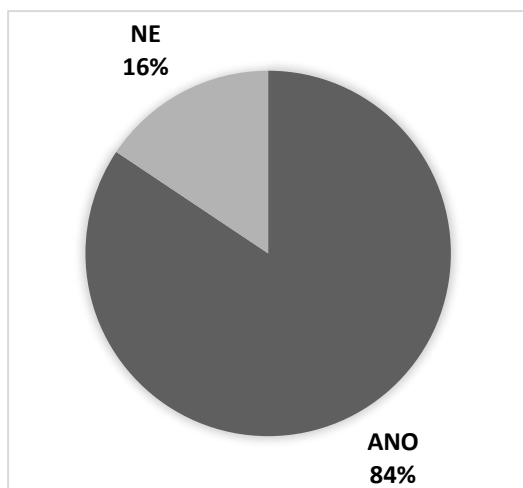
Graf 8: Míra naplnění hypotézy (AXN S3E2)

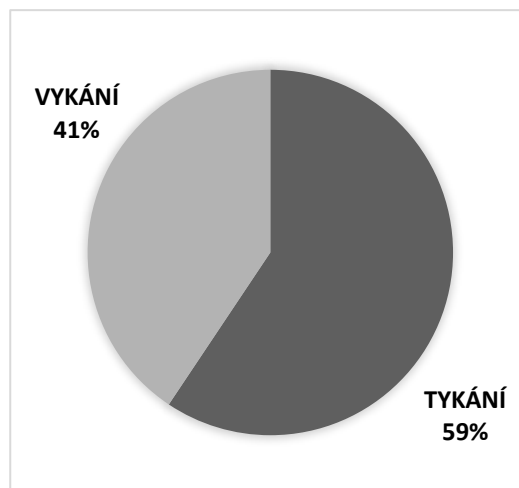
Graf 7: Poměr tykání a vykání (AXN S3E2)

4.4.3 *His Last Vow*

V překladu České televize zaznělo celkem 104 dialogů, v nichž se postavy oslovovaly. V 71 % případů bylo oslovení spojené s tykáním. Po přepočtu na jednočetné oslovení kleslo toto číslo na 59 %. Míra naplnění hypotézy je v případě dialogů 84 %.

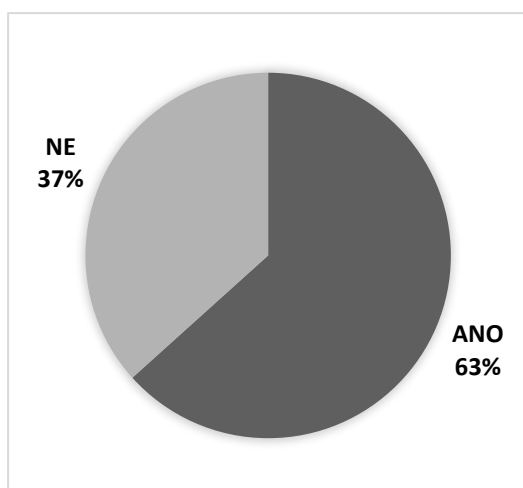

**Graf 10: Míra naplnění hypotézy
(ČT S3E3)**

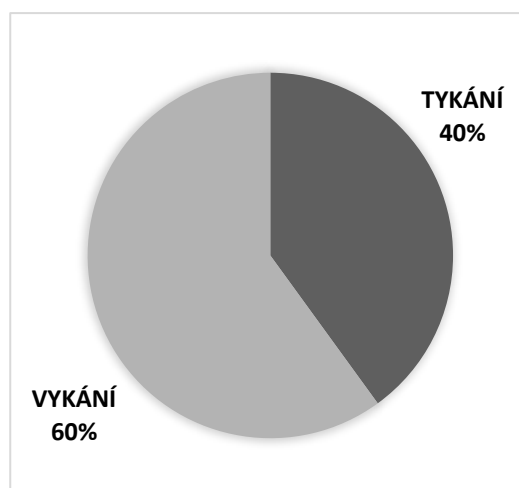

**Graf 9: Poměr tykání a vykání
(ČT S3E3)**

Ve verzi AXN se ve 3. epizodě vyskytlo celkem 93 dialogů s oslovením, v nichž postavy ze 70 % vykaly. Po odstranění mnohočetného oslovení je to 60 %. Míra naplnění hypotézy je 63 %.

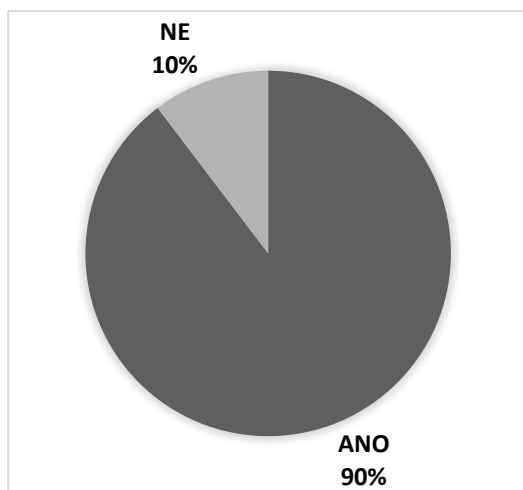
**Graf 12: Míra naplnění hypotézy
(AXN S3E3)**

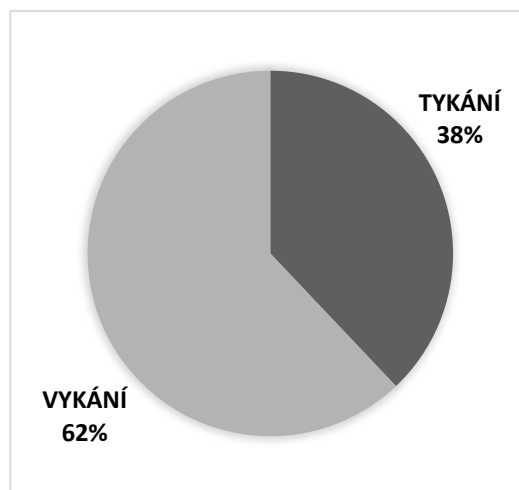
**Graf 11: Poměr tykání a vykání
(AXN S3E3)**

4.4.4 The Abominable Bride

Jelikož se tato epizoda odehrává na konci 19. století, v dialozích převažuje vykání. Z celkového počtu 114 dialogů je to 75 %. Po odečtení mnohočetného oslovení toto číslo kleslo na 62 %. Míra naplnění hypotézy je 90 %.

Graf 14: Míra naplnění hypotézy (*The Abominable Bride*)

Graf 13: Poměr tykání a vykání (*The Abominable Bride*)

4.4.5 *Sherlock Holmes*

Film *Sherlock Holmes* se stejně jako *The Abominable Bride* odehrává v 19. století. Z tohoto důvodu je v 93 % dialogů (ze 75) použito vykání. Při analýze s ohledem na postavy tyká 88 % postav, což jsou pouze 3 osoby: Sherlock Holmes Irene Adlerové, John Watson Mary Morstanové a Mary Morstanová Johnu Watsonovi. Irene Adlerová Sherlocku Holmesovi rovněž tyká, ale ve filmu jej nijak neoslovuje. V případě tohoto filmu se shoduje hypotéza Cookové ve 100 %.

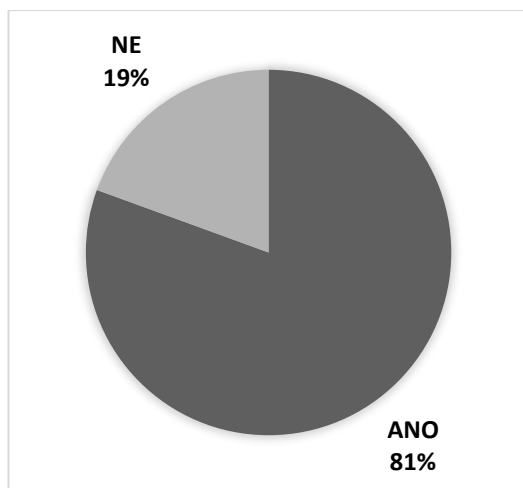
4.4.6 *Shrnutí*

Vzhledem k odlišnostem v použitém jazyce rozdělím analýzu na dvě části: epizody seriálu, které se odehrávají v současnosti (*The Empty Hearse*, *The Sign of Three*, *His Last Vow*) a film a epizoda, které se odehrávají v minulosti (*Sherlock Holmes*, *The Abominable Bride*).

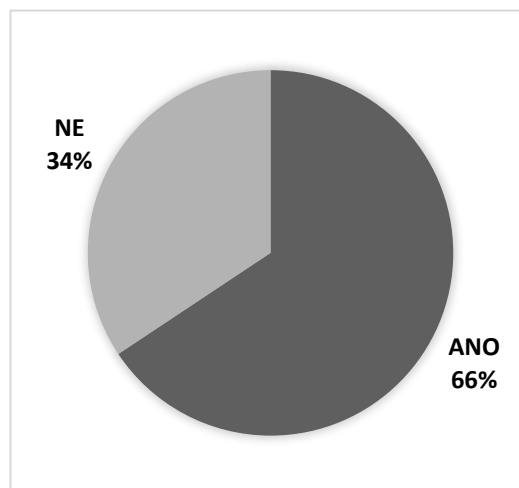
U epizod ze současnosti jsem pracovala s 245 dialogy ve dvou verzích dabingu. V případě verze ČT jsem zkoumala 239 dialogů, v nichž se vyskytlo oslovení, v případě AXN to bylo 213 dialogů. Po odstranění mnohačetného oslovení jsem pracovala se 72 dialogy v případě České televize a s 67 dialogy v případě AXN. U filmů z historie jsem zpracovala celkem 189 dialogů, po odstranění mnohačetného oslovení to bylo 54 dialogů.

V epizodách ze současnosti se vykání vyskytlo v 31 % dialogů České televize, ve verzi AXN to je 69 %. Ve verzi České televize vyká 49 % postav, v případě AXN je to 66 %. Hypotéza Cookové je v případě všech dialogů ČT na 86 %, v případě AXN na 49 %. S ohledem na postavy je to 81 % u ČT a 66 % u AXN.

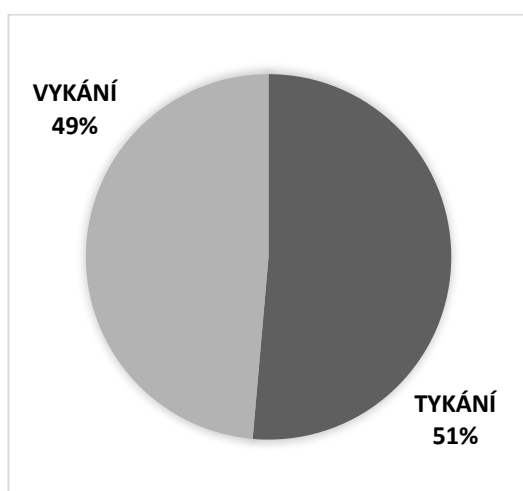
Graf 16: Míra naplnění hypotézy (ČT)

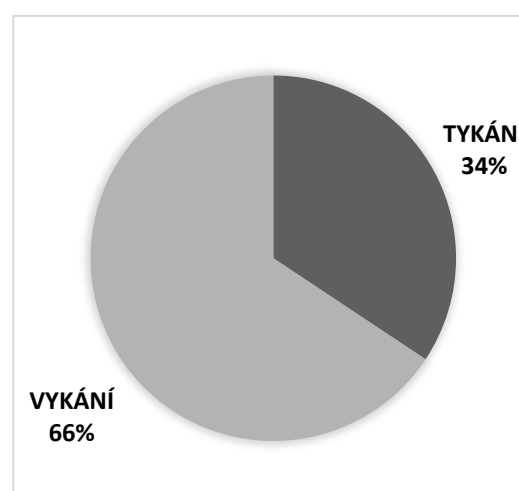
Graf 15: Míra naplnění hypotézy (AXN)

Ve filmu a epizodě z minulosti převažovalo v 72 % vykání, s ohledem na postavy je to 74 %. Můžeme říct, že míra naplnění hypotézy nejvíce odpovídá u filmů v minulosti. Společně se 100 % u filmu *Sherlock Holmes* je míra naplnění hypotézy u všech dialogů 95 %¹⁴ a u jednotlivých postav 94 %. Na základě tohoto vzorku lze tedy tvrdit, že u filmů z minulosti hypotéza Cookové funguje, jelikož ve všech případech byla míra naplnění hypotézy alespoň 90 %.

U filmů ze současnosti je velký rozdíl v dabingové úpravě. V případě překladu České televize převažuje ve všech případech tykání. To potvrzuje názor Johna Lyonse, že v současnosti převažuje rovnocenný vztah, který je doprovázený tykáním (1981, s. 318). AXN oproti tomu využívá ve dialogích převážně vykání.

Graf 18: Poměr tykání a vykání (ČT S3)

Graf 17: Poměr tykání a vykání (AXN S3)

¹⁴ Toto číslo by mohlo být ještě vyšší, ale v epizodě *The Abominable Bride* začal Sherlock Holmes v čase 1:23:30 oslovovat Johna Watsona křestním jménem.

Příloha 1: Transkript The Empty Hearse – ČT (Prázdný pohřebák)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:00:06	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku!	ANO
2	0:02:21	hypnotizér	John Watson	tykání	Johne, sem na mě, sem na mě. A, spi. Klesáš dolů, do hloubky. Chce se ti hrozně spát.	ANO
3	0:08:22	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Promiň, ale dovolená skončila, bratříčku. Zpátky do Baker Street, Sherlocku Holmesi.	NE
4	0:11:43	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Poslyš, máš ponětí, jaké to bylo, Sherlocku?	ANO
5	0:12:50	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Alespoň jednou zavolat, Johne. Alespoň jeden telefonát by mi stačil.	NE
6	0:13:06	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, na všechno jsem kašlal. A zvednout telefon bylo čím dál těžší. Bůh ví... Rozumíte mi?	ANO
7	0:13:34	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Musíš se na tuhle záležitost plně soustředit, Sherlocku, je to jasné? ... Sherlocku!	ANO
8	0:13:40	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Najdu tu tvoji teroristickou buňku, Mycrofte. Jen mě vrať do Londýna.	ANO
9	0:15:35	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, po stoprvé, já se Sherlockem nechodil.	ANO
10	0:16:36	Mycroftova asistentka	Sherlock Holmes	vykání	Vítejte zpátky, pane Holmesi.	ANO
11	0:19:45	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Mary, poslyš. Víím, že je brzy a víím taky, že se neznáme moc dlouho... Jak víš, posledních pár let pro mě nebylo snadných a seznámení s tebou...	ANO
12	0:20:24	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Kdybys chtěla, Mary, pokud bys byla pro ... pokud bys byla pro a ...	ANO

13	0:20:58	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne ... Johne, co se děje, co?	ANO
14	0:21:44	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Tak jo, Johne. Začíná mi docházet, že ti nejspíš dlužím nějakou omluvu.	ANO
15	0:21:49	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Dobrá, Johne, jen ... jen se ...	ANO
16	0:23:08	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Mně je jedno, jak to zřingoval, Sherlocku, já chci vědět, proč.	ANO
17	0:24:44	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Jedno slovo. Sherlocku, to by mi úplně stačilo, abych věděl, že jsi naživu.	ANO
18	0:25:06	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne...	ANO
19	0:25:16	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Sklopni, Johne. Nemusí všichni vědět, že žiju.	ANO
20	0:25:29	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Londýn je v nebezpečí, Johne. Chystá se teroristický útok a chci tvou pomoc.	ANO
21	0:28:02	Sherlock Holmes	Greg Lestrade	tykání	Nějak to tady moc flákáš, Grahame.	ANO
22	0:29:57	Philip Anderson	Laura	tykání	Jestli to nehodláš brát vážně, Lauro, můžeš ...	ANO
23	0:32:17	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	To je všechno moc zajímavé, Sherlocku, ale stav pohotovosti byl zvýšen na kritický.	ANO
24	0:32:43	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes		A co všechny ty tvé ukazatele, ty zůstávají v naprostém klidu?	
25	0:32:48	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Ne, Mycrofte, ale musíš mi věřit. Já odpověď najdu.	ANO
26	0:33:38	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Když mi připadáš natvrdlý i ty, Sherlocku, tak víš, co jsou pro mě běžní lidé?	ANO
27	0:33:55	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Bez obav, Mycrofte. Ať ta tvoje podzemní síť chystá cokoli...	ANO
28	0:34:10	paní Hudsonová	Mycroft Holmes	vykání	Není to báječné, pane Holmesi?	ANO
29	0:36:38	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Já nejsem osamělý, Sherlocku.	ANO
30	0:37:20	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, promluvte s Johnem.	NE

31	0:37:27	John Watson	pacient	vykání	Jen se uvolněte, pane Summersone.	ANO
32	0:37:57	Sherlock Holmes	Molly Hooperová	tykání	Molly, chtěla bys řešit zločiny?	ANO
33	0:38:07	John Watson	pacientka	vykání	Není se za co stydět, paní Reevesová.	ANO
34	0:38:15	Sherlock Holmes	klient	vykání	Povězte nám o svém případě, pane Harcourte.	ANO
35	0:38:48	John Watson	pacient	vykání	Pane Blaku, jak je?	ANO
36	0:39:13	Sherlock Holmes	klient	vykání	Pane Windibanku, zasloužil byste pořádně vyráchat v ...	ANO
37	0:39:59	John Watson	pacient (Sherlock Holmes)	tykání	Ježíši, Sherlocku .... Co po mě chceš?	ANO
38	0:40:12	John Watson	pacient (Sherlock Holmes)	tykání	Není to ani dobrý převlek, Sherlocku.	ANO
39	0:44:10	Sherlock Holmes	Howard Shilcott	vykání	Takže, o co jde, pane Shilcotte?	ANO
40	0:45:17	Howard Shilcott	Sherlock Holmes	vykání	Co vy na to, pane Holmesi?	ANO
41	0:47:44	Molly Hooperová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku ... co měl dnešek znamenat?	ANO
42	0:48:42	Sherlock Holmes	Molly Hooperová	tykání	Doufám, že budeš moc šťastná, Molly Hooperová.	NE
43	0:50:53	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Mary, co se stalo?	NE
44	0:51:03	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, na co tu čekáme?	NE
45	0:53:53	otec	dcera	tykání	Běž dál, Zoey.	ANO
46	0:54:58	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne! Johne!	ANO
47	0:55:00	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne! Vylez, Johne! Johne!	ANO
48	0:55:26	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, Johne. Hej, Johne.	ANO
49	0:56:40	Sherlockova matka	Sherlock Holmes	tykání	Vůbec nevíš, jakou máme radost, Sherlocku.	ANO
50	0:59:59	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Není to podzemní síť, Johne, je to síť v podzemí.	ANO
51	1:00:48	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Co je dneska za den, Johne?	ANO
52	1:01:12	Howard Shilcott	Sherlock Holmes	vykání	Tam dole nic není, pane Holmesi. Já to říkal.	ANO

53	1:01:33	Howard Shilcott	Sherlock Holmes	vykání	Zmínil jste Sumatra Road, pane Holmesi?	ANO
54	1:04:51	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Počkej, Sherlocku?	ANO
55	1:05:20	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne...	ANO
56	1:09:09	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Běž, Johne. Uteč.	ANO
57	1:10:26	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Nemůžu, nedokážu to, Johne. Nevím jak. Odpuť mi. Prosim, Johne, odpuť mi.	ANO
58	1:17:54	Sherlock Holmes	Philip Anderson	vykání	Ne, myslím, že víte, proč tu jsem, Philipe.	NE
59	1:18:03	Sherlock Holmes	Philip Anderson	vykání	Křiklavé. Případ tak senzační, že jste doufal, že mě zaujme. Ale přehnal jste to, Philipe.	NE
60	1:18:39	Philip Anderson	Sherlock Holmes	vykání	Omlouvám se, Sherlocku. Hrozně se omlouvám.	NE
61	1:21:29	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, já tě prosím, žadoním. Mohl bys to převzít o přestávce?	ANO
62	1:22:02	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	tykání	Přijdeš na ni, Sherlocku?	ANO
63	1:23:09	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Na rozdíl od té příkrášené fikce na tvém blogu, Johne, je realita málokdy tak učesaná.	ANO
64	1:23:37	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, povíš mi, jak jsi to udělal? Jak jsi skočil z té budovy a přežil to.	ANO
65	1:23:44	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Znáš moje metody, Johne.	ANO
66	1:24:39	novinář	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, odpovězte nám ...	NE

Příloha 2: Transkript The Empty Hearse – AXN (Prázdný katafalk)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:00:06	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku!	NE
2	0:02:21	hypnotizér	John Watson	vykání	Johne, Johne, vidíte mě? A, spěte. Na požádání upadněte do hlubokého spánku.	NE
3	0:08:22	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Promiň, ale prázdniny skončily, drahý bratře. Zpátky na Baker Street, Sherlocku Holmesi.	NE
4	0:11:43	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Poslyš, máš vůbec tušení, jaké to bylo, Sherlocku?	ANO
5	0:12:50	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Ale proč jste mi nezavolal, Johne? Jediný telefonát by stačil.	NE
6	0:13:06	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Nic jsem neřešil, paní Hudsonová. Nic jsem neřešil.	ANO
7	0:13:34	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Potřebuju, aby ses tomu plně věnoval, Sherlocku. Je to jasné? ... Sherlocku!	NE
8	0:13:40	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Tu tajnou teroristickou buňku najdu, Mycrofte. Jen mě vrať do Londýna.	ANO
9	0:15:35	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, po kolikáté už? Sherlock nebyl můj přítel.	ANO
10	0:16:36	Mycroftova asistentka	Sherlock Holmes	vykání	Vítejte zpátky, pane Holmesi.	ANO
11	0:19:45	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Mary, poslyš. Není to tak dlouho.	ANO
12	0:20:24	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Pokud bys mě chtěla, Mary, uměla by sis představit ...	ANO
13	0:20:58	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne ... Johne, co je? Copak?	ANO
14	0:21:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Tak jo, Johne. Teď jsem si uvědomil, že vám dlužím něco jako omluvu.	NE
15	0:21:49	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Já prostě, Johne ... Můžeš to ...	ANO
16	0:23:08	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Je mi jedno, jak jste to nahrál, Sherlocku, chci vědět, proč.	NE

17	0:24:44	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Jediné slovo, Sherlocku.	NE
18	0:25:06	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne...	ANO
19	0:25:16	Sherlock Holmes	John Watson		Ticho, nechci, aby všichni věděli, že jsem naživu.	
20	0:25:29	Sherlock Holmes	John Watson		Londýn je v nebezpečí. Hrozí teroristický útok, potřebuji vaši pomoc.	
21	0:28:02	Sherlock Holmes	Greg Lestrade	tykání	Trochu se ti to tady vymklo, Grahame.	ANO
22	0:29:57	Philip Anderson	Laura	tykání	Jestli to nechceš brát vážně, Lauro, můžeš ...	ANO
23	0:32:17	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Zajímavé, Sherlocku, ale míra teroristické hrozby byla posouzena jako kritická.	ANO
24	0:32:43	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Pověz mi, Sherlocku. Žádná z těch tvých značek se nechová nějak podezřele?	ANO
25	0:32:48	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Ne, Mycrofte, ale musíš mi věřit. Já odpověď najdu.	ANO
26	0:33:38	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes		Když mně ty přijdeš hloupý, umíš si představit, jak mi připadají normální lidé?	
27	0:33:55	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Ujišťuji tě, Mycrofte, že at' ta podzemní síť chystá cokoliv...	ANO
28	0:34:10	paní Hudsonová	Mycroft Holmes	vykání	Není to úžasné, pane Holmesi.	ANO
29	0:36:38	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Já nejsem osamělý, Sherlocku.	ANO
30	0:37:20	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, promluvte s Johnem.	NE
31	0:37:27	John Watson	pacient	vykání	Tak, uvolněte se, pane Summersone.	ANO
32	0:37:57	Sherlock Holmes	Molly Hooperová	tykání	Molly, chtěla bys řešit zločiny?	ANO
33	0:38:07	John Watson	pacientka	vykání	Nemáte se naprosto za co stydět, paní Reevesová.	ANO
34	0:38:15	Sherlock Holmes	klient	vykání	Co váš případ, pane Harcourte?	ANO
35	0:38:48	John Watson	pacient	vykání	Pane Blaku, zdravím.	ANO
36	0:39:13	Sherlock Holmes	klient	vykání	Pane Windibanku, vy jste byl zcela a naprosto ...	ANO

37	0:39:59	John Watson	pacient (Sherlock Holmes)	vykání	Ježíši, Sherlocku, co chcete?	NE
38	0:40:12	John Watson	pacient (Sherlock Holmes)	vykání	Není to ani dobrý převlek, Sherlocku.	NE
39	0:44:10	Sherlock Holmes	Howard Shilcott	vykání	Tak, copak se děje, pane Shilcotte?	ANO
40	0:45:17	Howard Shilcott	Sherlock Holmes	vykání	To mi vysvětlíte, pane Holmesi.	ANO
41	0:47:44	Molly Hooperová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, co to dnes mělo být?	ANO
42	0:48:42	Sherlock Holmes	Molly Hooperová	tykání	Doufám, že budeš šťastná, Molly Hooperová.	NE
43	0:50:53	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Mary, co se stalo?	NE
44	0:51:03	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, na co čekáme?	NE
45	0:53:53	otec	dcera	tykání	Ustup, Zoey. Ustup, běž.	ANO
46	0:54:58	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne! Johnne!	NE
47	0:55:00	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne! Johnne! Johnne! Johnne!	ANO
48	0:55:26	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, Johnne, Johnne.	NE
49	0:56:40	Sherlockova matka	Sherlock Holmes	tykání	Neřekla jsem ti, jak jsme rádi, Sherlocku.	ANO
50	0:59:59	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Není to podzemní síť, je to podzemní síť, Johnne.	NE
51	1:00:48	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Co je dnes za datum, Johnne?	NE
52	1:01:12	Howard Shilcott	Sherlock Holmes	vykání	Nic tady dole není, pane Holmesi, žádné postranní uličky.	ANO
53	1:01:33	Howard Shilcott	Sherlock Holmes	vykání	Zmínil jste Sumatra Road, pane Holmesi?	ANO
54	1:04:51	John Watson	Sherlock Holmes		Počkejte.	
55	1:05:20	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne...	NE
56	1:09:09	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Běžte, Johnne. Ale hned.	NE
57	1:10:26	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ne, nedokážu to, Johnne. Nevím jak. Odpusťte. Prosím, Johnne, odpusťte mi.	NE
58	1:17:54	Sherlock Holmes	Philip Anderson	vykání	Vy víte, proč jsem tu, Philipe.	NE

59	1:18:03	Sherlock Holmes	Philip Anderson	vykání	Tak senzační, že jste doufal, že projevím zájem. Přehnal jste to, Philipe.	NE
60	1:18:39	Philip Anderson	Sherlock Holmes	vykání	Bože, je mi to líto, Sherlocku. Je mi to tak líto.	NE
61	1:21:29	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, prosím. Já tě prosím. Můžeš mě o přestávce vystřídat?	ANO
62	1:22:02	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	Taky tam budete, Sherlocku.	NE
63	1:23:09	Sherlock Holmes	John Watson		Na rozdíl od uhlazené fikce na vašem blogu Johnův život není tak spořádaný.	
64	1:23:37	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, řeknete mi už, jak jste to udělal?	NE
65	1:23:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Znáte mé metody, Johne.	NE
66	1:24:39	novinář	Sherlock Holmes			

Příloha 3: Transkript The Sign of Three – ČT (Znamení tři)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:01:09	Sally Donovanová	Greg Lestrade	tykání	Gregu!	ANO
2	0:05:00	Sherlock Holmes	paní Hudsonová	vykání	Mlčte, Paní Hudsonová.	ANO
3	0:08:25	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku...	ANO
4	0:08:38	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	vykání	Slavný pan Holmes, je mi potěšením.	ANO
5	0:09:09	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, vy budete ohromně užitečný.	ANO
6	0:09:27	Mary Watsonová	David	tykání	Davide.	ANO
7	0:09:27	David	Mary Watsonová	tykání	Mary. Blahopřeji, vypadáš moc hezky.	ANO
8	0:09:34	David	John Watson	tykání	Johne, blahopřeji. Jsi šťastný muž.	ANO
9	0:09:37	Mary Watsonová	David	tykání	Davide, to je Sherlock.	ANO
10	0:11:00	Mary Watsonová	Archie	tykání	Líbí se ti tu, Archie?	ANO
11	0:11:06	Sherlock Holmes	Archie	tykání	Výborně, dobrá práce, Archie.	ANO
12	0:13:45	James Sholto	John Watson	vykání	Pro staré přátele, Watsone.	ANO
13	0:13:47	James Sholto	John Watson	vykání	Johne, rád vás vidím.	NE
14	0:15:13	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku...	ANO
15	0:15:22	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Tvou odpověď, Mycrofte, a to naléhavě.	ANO
16	0:15:36	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Ne, Sherlocku. Nedostavím se na ten mejdan, jak jsi to tak poeticky nazval.	ANO
17	0:16:25	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Mycrofte!	ANO
18	0:16:26	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Takhle to s lidmi chodí, Sherlocku. Ožení se.	ANO
19	0:16:45	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Mimochodem, Sherlocku, pamatuješ na Rudovouse?	ANO
20	0:16:51	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Už nejsem děcko, Mycrofte.	ANO
21	0:16:55	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Užívej si své nezaplétání, Sherlocku.	ANO

22	0:18:44	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová...	ANO
23	0:18:45	paní Hudsonová	John Watson		Pane bože...	
24	0:20:17	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne...	ANO
25	0:20:23	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku...	ANO
26	0:21:40	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Hele, Sherlocku. Je to největší a nejdůležitější den mého života.	ANO
27	0:23:57	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Obávám se, Johne, že ti nemůžu blahopřát.	ANO
28	0:25:44	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, jsem příšerný člověk.	ANO
29	0:26:02	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Mary, když řeknu, že si tohoto muže zasloužíš, jde o největší poklonu, jakou tu můžu složit.	ANO
30	0:26:09	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, přestál jsi válku a zranění a tragickou ztrátu.	ANO
31	0:26:52	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne?	ANO
32	0:26:53	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Ó, Sherlocku.	NE
33	0:29:08	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Musíme zapracovat na tvé půlce kostela, Mary.	ANO
34	0:31:20	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, kámo, já jsem čichal k 18 různým parfémům, ...	ANO
35	0:32:08	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, pro mě.	ANO
36	0:32:17	Stephen Bainbridge	Sherlock Holmes	vykání	Vážený pane Holmesi, jmenuji se Bainbridge, ...	ANO
37	0:33:32	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Jdeš, Sherlocku?	ANO
38	0:38:15	voják	Stephen Bainbridge	tykání	Bainbridgi, přišla za tebou návštěva. Bainbridgi ...	NE
39	0:40:29	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, ještě dýchá.	ANO
40	0:40:47	John Watson	Stephen Bainbridge	tykání	Stephene, Stephene, slyšíš mě?	ANO
41	0:42:00	Sherlock Holmes	Tom	tykání	Prosím? Kdo to řekl? Tome?	ANO
42	0:48:44	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Ty jsi tuhle hru moc nepochopil, co, Sherlocku?	ANO

43	0:50:21	Tessa	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, opravdu mám pocit, že jsem byla na večeři s duchem. Pane Holmesi ... S duchem, pane Holmesi.	ANO
44	0:50:46	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, Johne, vzbud' se.	ANO
45	0:51:51	Tessa	Sherlock Holmes	vykání	Našel jste něco? Nějaké stopy, pane Holmesi?	ANO
46	0:52:53	Tessa	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi. Pane Holmesi!	ANO
47	0:53:54	John Watson	Greg Lestrade	tykání	Gregu, to jsi ty?	ANO
48	0:55:11	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Manželství všechno změní, Johne.	NE
49	0:59:09	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Ted' ne, Johne.	ANO
50	0:59:52	Sherlock Holmes	Tessa	vykání	Zdravím, Tesso.	NE
51	1:00:08	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Není to duch, Johne.	ANO
52	1:05:49	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Ó, Sherlocku. Co říkáme o náhodách?	ANO
53	1:08:24	Sherlock Holmes	Janine Hawkinsová	vykání	Janine, co třeba tenhle?	NE
54	1:08:38	Sherlock Holmes	Greg Lestrade	tykání	Jeffe, na pány, prosím.	ANO
55	1:08:49	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, má ta tvoje řeč náhodou datum ukončení?	ANO
56	1:09:20	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne Watsone, ty udáváš směr.	NE
57	1:09:39	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku... Myslím, že ted' jste oblíbená volba vy.	ANO
58	1:11:26	Archie	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, pane Holmesi.	ANO
59	1:11:28	Sherlock Holmes	Archie	tykání	Ó, ahoj, Archie. Jakou máš teorii?	ANO
60	1:13:18	Sherlock Holmes	James Sholto	vykání	Majore Sholto, majore Sholto.	ANO
61	1:13:42	James Sholto	Sherlock Holmes	vykání	Jste slavný pan Holmes, případ vyřešte. Do toho.	ANO
62	1:14:07	Sherlock Holmes	John Watson		Domluv svojí ženě.	
63	1:14:45	Sherlock Holmes	James Sholto	vykání	Majore Sholto, nikdo vás zabít nepřijde.	ANO
64	1:15:11	Sherlock Holmes	James Sholto	vykání	Majore Sholto!	ANO

65	1:15:51	John Watson	James Sholto	vykání	Nevím, co tam děláte, Jamesi, ale přestaňte.	NE
66	1:15:56	James Sholto	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, my dva jsme si, myslím, podobní.	ANO
67	1:17:10	Sherlock Holmes	Janine Hawkinsová	vykání	Můžu vám něco prozradit, Janine?	NE
68	1:17:42	Greg Lestrade	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, přivedl jsem ti ho.	ANO
69	1:18:16	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, jak jsme se předtím bavili o tom předvádění...	ANO
70	1:19:40	Jonathan Small	Sherlock Holmes	vykání	Mě byste zatýkat neměl, pane Holmesi.	ANO
71	1:22:32	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Mary, myslím, že by sis měla udělat těhotenský test.	ANO
72	1:23:37	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Neboj, Mary, dával jsem mu hodiny.	ANO

Příloha 4: Transkript The Sign of Three – AXN (Znamení tří)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:01:09	Sally Donovanová	Greg Lestrade	tykání	Gregu!	ANO
2	0:05:00	Sherlock Holmes	paní Hudsonová	vykání	Mlčte, Paní Hudsonová.	ANO
3	0:08:25	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku...	NE
4	0:08:38	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	vykání	Slavný pan Holmes. Moc ráda vás poznávám.	ANO
5	0:09:09	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	vykání	Panel Holmesi, vy mi budete neobyčejně užitečný.	ANO
6	0:09:27	Mary Watsonová	David	tykání	Davide.	ANO
7	0:09:27	David	Mary Watsonová	tykání	Mary. Gratuluju, vypadáš moc dobře.	ANO
8	0:09:34	David	John Watson	vykání	Johne, gratuluju. Jste velký klikař.	NE
9	0:09:37	Mary Watsonová	David		Davide, tohle je Sherlock.	
10	0:11:00	Mary Watsonová	Archie			
11	0:11:06	Sherlock Holmes	Archie	tykání	Odvedl jsi skvělou práci, Archie.	ANO
12	0:13:45	James Sholto	John Watson	vykání	Kvůli příteli přijdu, Watsone.	ANO
13	0:13:47	James Sholto	John Watson	vykání	Johne, rád vás vidím.	NE
14	0:15:13	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku...	ANO
15	0:15:22	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Tvou odpověď, Mycrofte, a to velmi naléhavě.	ANO
16	0:15:36	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Ne, Sherlocku. Na tu večerní párty, ...	ANO
17	0:16:25	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Mycrofte!	ANO
18	0:16:26	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Tohle lidé dělají, Sherlocku.	ANO
19	0:16:45	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes		Mimochodem, pamatuješ si na Rudovouse?	
20	0:16:51	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Už nejsem malé dítě, Mycrofte.	ANO
21	0:16:55	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes		Užij si, že se do toho nezaplétáš.	
22	0:18:44	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová...	ANO
23	0:18:45	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Zdravím, Johne.	NE
24	0:20:17	Sherlock Holmes	John Watson		John...	
25	0:20:23	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku...	NE

26	0:21:40	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, tohle je nejdůležitější den ...	NE
27	0:23:57	Sherlock Holmes	John Watson		Obávám se, že vám nemohu pográtulovat.	
28	0:25:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, jsem šílený muž, ...	NE
29	0:26:02	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Mary, když řeknu, že si tohoto muže zasloužíte, ...	NE
30	0:26:09	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, prožil jste hodně.	NE
31	0:26:52	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne?	NE
32	0:26:53	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Ó, Sherlocku.	NE
33	0:29:08	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Zpracujte na svých hostech, Mary.	NE
34	0:31:20	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, příteli, já ... očíchal jsem 18 různých ...	NE
35	0:32:08	John Watson	Sherlock Holmes		Prosím, kvůli mně.	
36	0:32:17	Stephen Bainbridge	Sherlock Holmes	vykání	Drahý pane Holmesi, jmenuji se Baingridge, ...	ANO
37	0:33:32	John Watson	Sherlock Holmes		Můžeme?	
38	0:38:15	voják	Stephen Bainbridge	vykání	Bainbridge, někdo za vámi přišel. Bainbridgi ...	ANO
39	0:40:29	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, on dýchá.	NE
40	0:40:47	John Watson	Stephen Bainbridge	vykání	Stephene, Stephene, zůstaňte se mnou.	NE
41	0:42:00	Sherlock Holmes	Tom	vykání	Ano? Kdo to byl? Tom?	NE
42	0:48:44	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Vy tu hru nechápete, že, Sherlocku?	NE
43	0:50:21	Tessa	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, já si vážně myslím, že jsem povečeřela s duchem. Pane Holmesi ... S duchem, pane Holmesi!	ANO
44	0:50:46	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, Johne, vzbud'te se.	NE
45	0:51:51	Tessa	Sherlock Holmes	vykání	Vidíte něco? Nějaké stopy, pane Holmesi?	ANO
46	0:52:53	Tessa	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi. Pane Holmesi!	ANO
47	0:53:54	John Watson	Greg Lestrade	vykání	Greg, jste to vy?	NE

48	0:55:11	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Svatba všecko změni, Johne.	NE
49	0:59:09	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ted' ne, Johne.	NE
50	0:59:52	Sherlock Holmes	Tessa	vykání	Ahoj, Tesso.	NE
51	1:00:08	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Není to duch, Johne.	NE
52	1:05:49	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Ó, Sherlocku.	ANO
53	1:08:24	Sherlock Holmes	Janine Hawkinsová	vykání	Janine, co tenhle?	NE
54	1:08:38	Sherlock Holmes	Greg Lestrade	tykání	Jeffe, na pány.	ANO
55	1:08:49	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, prosím. Bylo by možné tu řeč už ukončit?	NE
56	1:09:20	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne Watsone, vždycky jste mi pomohl.	ANO
57	1:09:39	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku ... V tuhle chvíli byste byl ...	NE
58	1:11:26	Archie	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, pane Holmesi.	ANO
59	1:11:28	Sherlock Holmes	Archie	tykání	Archie, jakou máš teorii?	ANO
60	1:13:18	Sherlock Holmes	James Sholto	vykání	Majore Sholto, majore Sholto.	ANO
61	1:13:42	James Sholto	Sherlock Holmes		Jste slavný detektiv, tak vyřešte případ.	
62	1:14:07	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, srovnejte si manželku.	NE
63	1:14:45	Sherlock Holmes	James Sholto		Majore, nikdo vás zabít nepřijde.	
64	1:15:11	Sherlock Holmes	James Sholto	vykání	Majore Sholto!	ANO
65	1:15:51	John Watson	James Sholto	vykání	Ať děláte cokoliv, Jamesi, nechte toho.	NE
66	1:15:56	James Sholto	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, myslím, že jsme si podobní.	ANO
67	1:17:10	Sherlock Holmes	Janine Hawkinsová	vykání	Smím něco říct, Janine?	NE
68	1:17:42	Greg Lestrade	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, chytli jsme ho.	ANO
69	1:18:16	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, neřešili jsme několikrát vaše předvádění?	NE
70	1:19:40	Jonathan Small	Sherlock Holmes		Nejsem to já, koho byste měli zatknout.	
71	1:22:32	Sherlock Holmes	Mary Watsonová		Měla byste si udělat těhotenský test.	
72	1:23:37	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Nebojte se, Mary. Učil jsem ho to.	NE

Příloha 5: Transkript His Last Vow – ČT (Poslední přísaha)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:00:00	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen		Prosím, uveďte své plné jméno do záznamu.	
2	0:00:06	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, jak byste popsal svůj vliv na premiéra?	ANO
3	0:01:02	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, vybavujete si situace, kdy vaše připomínky ovlivnily postoj vlády?	ANO
4	0:02:59	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, mimo vyšetřování nesmíme navazovat kontakt a nijak komunikovat.	ANO
5	0:07:10	John Watson	Kate Whitney	vykání	Chcete jít dál, Kate?	NE
6	0:08:38	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne, je to docela sexy.	ANO
7	0:10:18	John Watson	Isaac Whitney	tykání	Isaacu.	ANO
8	0:10:19	John Watson	Isaac Whitney	tykání	Isacu Whitney.	NE
9	0:10:22	John Watson	Isaac Whitney	tykání	Isacu!	ANO
10	0:10:31	Isaac Whitney	John Watson	vykání	Doktore Watsone. Kde to jsem?	ANO
11	0:10:44	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Á, ahoj Johne. Tebe jsem tady nečekal.	ANO
12	0:11:05	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Krucinál, Johne. Dělán na případu.	ANO
13	0:13:58	Sherlock Holmes	Bill Wiggins	tykání	Dobré pozorovací schopnosti, Billy.	ANO
14	0:14:57	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Nuže, Sherlocku, zase v tom jedeš?	ANO
15	0:15:24	Philip Anderson	Sherlock Holmes	vykání	Omlouvám se, Sherlocku. To pro vaše dobro.	NE
16	0:15:42	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Je z tebe celebrita, Sherlocku. Drogy si nemůžeš dovolit.	ANO
17	0:16:10	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Ježíši, Sherlocku ...	ANO
18	0:17:38	John Watson	Mycroft Holmes	vykání	Mycrofte, ani necekněte, jen běžte.	NE
19	0:18:32	Janine Hawkinsová	John Watson	tykání	Á, Johne, ahoj. Jak se máš?	ANO

20	0:18:36	John Watson	Janine Hawkinsová	tykání	Janine?	ANO
21	0:19:51	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Byl jsi někdy u žraloků v londýnském akváriu, Johne?	ANO
22	0:20:47	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	A ty Sherli, ty mi musíš říct, cos dělal celou noc.	ANO
23	0:21:06	Janine Hawkinsová	John Watson		Ale měli bychom vás pozvat na večeři, hodně brzy.	
24	0:21:39	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	Vyřeš pro mě zločin, Sherlocku Holmesi.	NE
25	0:22:57	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	To není závada, Sherlocku.	ANO
26	0:23:45	Sherlock Holmes	Charles Augustus Magnussen	vykání	Jestli víte, kdo jsem, tak víte i kdo je on. Vidíte, pane Magnussene?	ANO
27	0:24:10	Sherlock Holmes	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, byl jsem požádán lady Elizabeth Smallwoodovou, abych se u vás přimluvil.	ANO
28	0:25:30	Sherlock Holmes	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, jsem pro vás přijatelný jako prostředník?	ANO
29	0:27:43	Sherlock Holmes	John Watson		Potřebuješ vypadnout z domu, od svatby jsi přibral 3 kila a kolo nepomáhá.	
30	0:30:25	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, ty pako. Co to děláš?	ANO
31	0:30:29	Sherlock Holmes	Janine Hawkinsová	tykání	Ahoj, Janine. No tak, pusť mě dál.	ANO
32	0:31:12	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, ona tě miluje.	ANO
33	0:31:46	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku ...	ANO
34	0:31:54	John Watson	Janine Hawkinsová	tykání	Janine ...	ANO
35	0:32:13	John Watson	Janine Hawkinsová	tykání	Janine, soustřed' se na můj hlas. Slyšíš mě?	ANO
36	0:32:54	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku...	ANO
37	0:33:22	Sherlock Holmes	Mary Watsonová (Elizabeth Smallwoodová)	vykání	Kromě toho, když už hodláte spáchat vraždu, měla byste zvážit změnu parfému, lady Smallwoodová.	ANO

38	0:33:41	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	To není lady Smallwoodová, pane Holmesi.	ANO
39	0:34:07	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Mary, nevím, co na tebe má, ale nech mě pomoci.	ANO
40	0:34:12	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, jestli uděláš ještě krok, přísahám, že tě zabiju.	ANO
41	0:34:16	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Ne, paní Watsonová, nezabijete.	NE
42	0:34:28	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	tykání	Mrzí mě to, Sherlocku, skutečně.	ANO
43	0:34:32	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Mary...	ANO
44	0:35:34	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Prokristapána, Sherlocku, na zbrani nesejde. Nebuď hlupák.	ANO
45	0:36:19	Molly Hooperová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, musíš spadnout dozadu.	ANO
46	0:37:10	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Zvedá se východní vítr, Sherlocku.	ANO
47	0:38:21	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Vždycky ji cítíš, Sherlocku. Ale nemusíš se jí bát.	ANO
48	0:38:57	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, Sherlocku. Slyšíš mě?	ANO
49	0:39:03	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku!	ANO
50	0:39:33	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku. Ztrácíme tě. Sherlocku!	ANO
51	0:39:36	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	No tak, Sherlocku, umři už konečně.	ANO
52	0:40:13	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Nechal jsi ho ve štýchu, Sherlocku.	ANO
53	0:40:41	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Ne, Sherlocku!	ANO
54	0:41:35	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Mary.	ANO
55	0:41:42	John Watson	Mary Watsonová	vykání	A vy, paní Watsonová, jste ve velkém maléru.	ANO
56	0:42:11	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, nic Johnovi neřekneš.	ANO
57	0:42:58	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku Holmesi, jsi poradný, bezcitný, manipulativní hajzl.	ANO
58	0:43:35	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	Ty hned tak pracovat nebudeš, Sherli.	ANO

59	0:44:50	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Mary Watsonová. Co jsi zač, Mary Watsonová?	NE
60	0:46:33	Greg Lestrade	John Watson	tykání	Zavolej, jestli se něco dozvíš. Nic mi nezatajuj, Johne.	ANO
61	0:46:43	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Johne, potřebujete čaj.	NE
62	0:46:45	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, proč si Sherlock myslí, že se zas nastěhuju zpátky?	ANO
63	0:46:57	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Johne, co se děje? Povězte. Johne, to je váš telefon. To je Sherlock, Johne, Sherlock. Johne, musíte to zvednout.	NE
64	0:47:56	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Domy, Mary. Podívej se na domy.	ANO
65	0:48:07	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Vždycky na to jdeš chytře Mary. Na to jsem spoléhal.	ANO
66	0:48:36	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Nepřipomíná ti to někoho, Mary?	ANO
67	0:49:11	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	tykání	Co chceš, Sherlocku?	ANO
68	0:51:21	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	tykání	John se nesmí dozvědět, že jsem mu lhala. Zlomilo by ho to a navždycky bych o něj přišla. Sherlocku, to já nikdy nedopustím.	ANO
69	0:52:26	paní Holmesová	Mycroft Holmes	tykání	Mikey, to je tvůj laptop?	ANO
70	0:52:46	paní Holmesová	Mycroft Holmes	tykání	Nezlob, Miku.	ANO
71	0:53:30	paní Holmesová	Mary Watsonová	tykání	Mary, tady jsi. Šálek čaje.	ANO
72	0:55:03	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Johne ...	NE
73	0:55:06	paní Hudsonová	Mary Watsonová	vykání	Mary ...	NE
74	0:55:09	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku ...	NE
75	0:55:53	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, řekl jsem ti, sklapni.	ANO
76	0:56:00	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, ještě slovo a nebudeš potřebovat morfium.	ANO
77	0:56:23	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku Holmesi, jestli jste na YouTube...	ANO

78	0:56:26	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, jsi závislý na určitém životním stylu.	ANO
79	0:57:05	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, poslyš. V klidu mi odpověz.	ANO
80	0:57:48	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Lidi, kteří přicházejí se svými příběhy, naši klienti. Přesně to teď jsi, Mary, naše klientka.	ANO
81	1:00:20	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	tykání	Takže, Mary. Všechny dokumenty, co na tebe Magnussen má, bys chtěla získat zase zpátky.	ANO
82	1:02:25	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Ježíš, Sherlocku. No tak, Sherlocku.	ANO
83	1:02:27	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, Johne, teď je nejdůležitější Magnussen.	ANO
84	1:02:41	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, Sherlocku.	ANO
85	1:03:26	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Tohle jsem si připravil, Mary.	ANO
86	1:06:34	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Hej, Mary. Ježíši Kriste. Mary, posaď se. Mary, slyšíš mě?	ANO
87	1:06:55	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, právě jsi zdrogoval moji těhotnou ženu.	ANO
88	1:09:10	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	Podceňujete mě, pane Holmesi.	ANO
89	1:09:34	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	A co mi hodláte dát k Vánocům, pane Holmesi?	ANO
90	1:09:49	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, prosím, pověz mi, že ti neruplo v bedně.	ANO
91	1:11:44	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	Najít vaše citlivé místo je těžké, pane Holmesi.	ANO
92	1:12:08	Charles Augustus Magnussen	John Watson	vykání	Nenechal bych vás uhořet, doktore Watsone.	ANO
93	1:12:23	Charles Augustus Magnussen	John Watson	vykání	Vysvětlím vám, jak nátlak funguje, doktore Watsone.	ANO
94	1:16:00	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	O těch vy něco víte, vidíte, Sherlocku.	NE

95	1:18:08	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, máme nějaký plán? Sherlocku?	ANO
96	1:19:20	Charles Augustus Magnussen	John Watson	vykání	Funguje to takhle, Johne ...	NE
97	1:20:17	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku...	ANO
98	1:20:50	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	A je to tady, pane Holmesi.	ANO
99	1:21:10	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, co budeme dělat?	ANO
100	1:21:23	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	Je mi líto, jste bez šance stát se hrdinou. Tentokrát, pane Holmesi.	ANO
101	1:21:44	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Běž ode mě pryč, Johne.	ANO
102	1:21:48	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Pane bože, Sherlocku. Sherlocku.	ANO
103	1:22:36	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Ó, Sherlocku. Co jsi to udělal?	ANO
104	1:24:52	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Hra, ta nikdy nekončí, Johne.	ANO
105	1:25:44	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Johne, měl bych ti něco říct.	ANO
106	1:26:17	Sherlock Holmes	John Watson	tykání	Na ty nejlepší časy, Johne.	ANO
107	1:27:49	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Mycrofte ...	ANO

Příloha 6: Transkript His Last Vow – AXN (Jeho poslední slib)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:00:00	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, uveďte své celé jméno.	ANO
2	0:00:06	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, jak byste popsal svůj vliv na pana premiéra?	ANO
3	0:01:02	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen		Vzpomenete si na nějaký okamžik, kdy vaše poznámky mohly ovlivnit vládní politiku?	
4	0:02:59	Elizabeth Smallwoodová	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, mimo vyšetřovací místnost spolu nesmíme být nikterak v kontaktu.	ANO
5	0:07:10	John Watson	Kate Whitney		Jistě, nepůjdete dál?	
6	0:08:38	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne, je to tak trochu sexy.	ANO
7	0:10:18	John Watson	Isaac Whitney	vykání	Isacu.	NE
8	0:10:19	John Watson	Isaac Whitney	vykání	Isacu Whitney.	ANO
9	0:10:22	John Watson	Isaac Whitney	vykání	Isacu!	NE
10	0:10:31	Isaac Whitney	John Watson	vykání	Doktor Watson. Kde to jsem?	ANO
11	0:10:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ó, zdravím, Johne. Vás bych tu tedy nečekal.	NE
12	0:11:05	Sherlock Holmes	John Watson		Pro Kristovy rány. Pracuji na případu.	
13	0:13:58	Sherlock Holmes	Bill Wiggins	tykání	Dobré pozorovací schopnosti, Billy.	ANO
14	0:14:57	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Tak co, Sherlocku, zase v tom jedeš?	ANO
15	0:15:24	Philip Anderson	Sherlock Holmes	vykání	Pardon, Sherlocku. Je to pro vaše dobro.	NE
16	0:15:42	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes		Jsi celebrita. Ty si nemůžeš dovolit být závislý na drogách.	
17	0:16:10	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Ježíši, Sherlocku ...	NE
18	0:17:38	John Watson	Mycroft Holmes	vykání	Mycrofte, už ani slovo, jen běžte.	NE

19	0:18:32	Janine Hawkinsová	John Watson	tykání	Á, Johne, ahoj. Jak se máš?	ANO
20	0:18:36	John Watson	Janine Hawkinsová	tykání	Janine?	ANO
21	0:19:51	Sherlock Holmes	John Watson		Byl jste někdy u žraločí nádrže v londýnském akváriu? Postavil jste se blízko skla?	
22	0:20:47	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	A ty Sherli, ty mi pak řekneš, kdes byl včera v noci.	ANO
23	0:21:06	Janine Hawkinsová	John Watson	tykání	Určitě byste měli přijít na večeři, že Sherli?	ANO
24	0:21:39	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	Vyřeš mi zločin, Sherlocku Holmesi.	NE
25	0:22:57	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Přece má zvonit, Sherlocku	NE
26	0:23:45	Sherlock Holmes	Charles Augustus Magnussen	vykání	Víte-li kdo jsem já, tak víte, kdo je on. Je to tak, pane Magnussene?	ANO
27	0:24:10	Sherlock Holmes	Charles Augustus Magnussen	vykání	Pane Magnussene, byl sem požádán, abych se u vás přimluvil za lady Elizabeth Smallwoodovou.	ANO
28	0:25:30	Sherlock Holmes	Charles Augustus Magnussen		Jsem pro vás přijatelný, jako vyjednaváč?	
29	0:27:43	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Je čas, abyste vypadl z domu. Co jste se oženil, přibrál jste 4 kila, Johne.	NE
30	0:30:25	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, ty blázne. Co tady děláš?	ANO
31	0:30:29	Sherlock Holmes	Janine Hawkinsová	tykání	Ahoj, Janine. Pusť mě dovnitř.	ANO
32	0:31:12	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, ona vás miluje.	NE
33	0:31:46	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku ...	NE
34	0:31:54	John Watson	Janine Hawkinsová	tykání	Janine ...	ANO
35	0:32:13	John Watson	Janine Hawkinsová	tykání	Janine, soustřed' se na můj hlas. Slyšíš mě?	ANO
36	0:32:54	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku...	NE

37	0:33:22	Sherlock Holmes	Mary Watsonová (Elizabeth Smallwoodová)	vykání	Pokud máte v úmyslu spáchat vraždu, měla byste uvažovat o změně parfému, lady Smallwoodová.	ANO
38	0:33:41	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	To není lady Smallwoodová, pane Holmesi.	ANO
39	0:34:07	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Mary, ať už má na vás cokoli, pomůžu vám.	NE
40	0:34:12	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	Ne, Sherlocku, jestli uděláte ještě krok, zabiju vás.	NE
41	0:34:16	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Ne, paní Watsonová, nezabijete.	ANO
42	0:34:28	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	Promiňte, Sherlocku, je mi to líto.	NE
43	0:34:32	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Mary...	NE
44	0:35:34	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Pro Kristovy rány, Sherlocku, na druhu zbraně nezáleží. Nebuď pitomec.	ANO
45	0:36:19	Molly Hooperová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, musíš padnout dozadu.	ANO
46	0:37:10	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Přichází východní vítr, Sherlocku. Jde si pro tebe.	ANO
47	0:38:21	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Vždycky to cítíš, Sherlocku. Jenomže se toho nemusíš bát.	ANO
48	0:38:57	John Watson	Sherlock Holmes		Slyšíte mě? Co se stalo?	
49	0:39:03	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku!	NE
50	0:39:33	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku. Ztrácíme vás. Sherlocku!	NE
51	0:39:36	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	No tak, Sherlocku. Tak už umři, dělej.	ANO
52	0:40:13	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Zklamal jsi ho, Sherlocku.	ANO
53	0:40:41	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku!	ANO
54	0:41:35	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Mary.	ANO

55	0:41:42	John Watson	Mary Watsonová	tykání	A ty, paní Watsonová, máš velký malér.	NE
56	0:42:11	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, neříkejte to Johnovi.	NE
57	0:42:58	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku Holmesi, jsi podlý, bezcitný, manipulativní parchant.	NE
58	0:43:35	Janine Hawkinsová	Sherlock Holmes		Ty teď chvíli pracovat nebudeš.	
59	0:44:50	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Mary Watsonová. co jste zač, Mary Watsonová?	ANO
60	0:46:33	Greg Lestrade	John Watson		Kdyby něco, zavolejte. Nezatajujte to přede mnou, zavolejte mi, ano?	
61	0:46:43	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Johne, dejte si čaj.	NE
62	0:46:45	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, proč si Sherlock myslí, že sem budu stěhovat zpátky?	ANO
63	0:46:57	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Johne, co se děje? Svěřte se mi. Johne, to je váš telefon, že? Volá vám Sherlock, Sherlock. Johne, musíte to zvednout.	NE
64	0:47:56	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Domy, Mary. Dívejte se po domech.	NE
65	0:48:07	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	To také jste, Mary. A na to jsem spoléhal.	NE
66	0:48:36	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Nepřipomíná vám to někoho, Mary?	NE
67	0:49:11	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	Co chcete, Sherlocku?	NE
68	0:51:21	Mary Watsonová	Sherlock Holmes	vykání	John se nesmí dozvědět, že jsem mu lhala. Zlomilo by mu to srdce a já bych ho navždy ztratila. A to, Sherlocku, nemůžu nikdy dopustit.	NE
69	0:52:26	paní Holmesová	Mycroft Holmes	tykání	Mikey, to je tvůj notebook?	ANO
70	0:52:46	paní Holmesová	Mycroft Holmes	tykání	No tak, Miku	ANO

71	0:53:30	paní Holmesová	Mary Watsonová	vykání	A, Mary, tak prosím. Šálek čaje.	NE
72	0:55:03	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Johne ...	NE
73	0:55:06	paní Hudsonová	Mary Watsonová	vykání	Mary ...	NE
74	0:55:09	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku ...	NE
75	0:55:53	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, už jsem vám řekl, mlčte.	NE
76	0:56:00	John Watson	Sherlock Holmes		Ještě slovo a morfium už potřebovat nebudete.	
77	0:56:23	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku Holmesi, jestli jste koukal na YouTube...	ANO
78	0:56:26	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, vy jste závislý na určitém životním stylu.	NE
79	0:57:05	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, uklidněte se a odpovězte mi.	NE
80	0:57:48	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Ti, co sem chodí se svými příběhy, jsou to klienti. A to jsi teď i ty, Mary, jsi klientka.	ANO
81	1:00:20	Sherlock Holmes	Mary Watsonová	vykání	Takže, Mary. Má snad Magnussen nějaké dokumenty, které byste ráda získala zpátky?	NE
82	1:02:25	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Ježíš, Sherlocku. No tak, jen klid.	NE
83	1:02:27	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, Johne, jediné, na čem teď záleží, je Magnussen.	NE
84	1:02:41	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku! Vezměte ho.	NE
85	1:03:26	John Watson	Mary Watsonová		Tohle jsem si připravil. Velice pečlivě.	
86	1:06:34	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Mary. Ježíši Kriste. Mary, posad' se. Mary, slyšíš mě?	ANO
87	1:06:55	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, vy jste zdrgoval moji těhotnou ženu?	NE
88	1:09:10	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	Podceňujete mě, pane Holmesi.	ANO

89	1:09:34	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	A co byste mi dal k Vánocům, pane Holmesi?	ANO
90	1:09:49	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, prosím, řekněte mi, že jste se nezbláznil.	NE
91	1:11:44	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes		Na vás je velmi těžké najít slabé místo.	
92	1:12:08	Charles Augustus Magnussen	John Watson	vykání	Nenechal bych vás uhořet, doktore Watsone.	ANO
93	1:12:23	Charles Augustus Magnussen	John Watson		Vysvětlím vám, jak taková páka funguje, doktore.	
94	1:16:00	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	A o tom něco víte. Mám pravdu, Sherlocku?	NE
95	1:18:08	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku, jaký máme plán? Sherlocku?	NE
96	1:19:20	Charles Augustus Magnussen	John Watson	vykání	Funguje to nějak takhle, Johne ...	NE
97	1:20:17	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sherlocku...	NE
98	1:20:50	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	Je to tady, pane Holmesi.	ANO
99	1:21:10	John Watson	Sherlock Holmes		Co budeme dělat?	
100	1:21:23	Charles Augustus Magnussen	Sherlock Holmes	vykání	Je mi líto, nebudete mít šanci zahrát si na hrdinu, pane Holmesi.	ANO
101	1:21:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Běžte ode mě, Johne.	NE
102	1:21:48	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Kriste, Sherlocku. Pro Krista, Sherlocku.	NE
103	1:22:36	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Ó, Sherlocku. Cos to udělal?	ANO
104	1:24:52	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Hra nikdy nekončí, Johne.	NE
105	1:25:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Johne, měl bych vám něco říct.	NE
106	1:26:17	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ať se vám daří co nejlépe, Johne.	NE
107	1:27:49	Sherlock Holmes	Mycroft Holmes	tykání	Mycrofte ...	ANO

Příloha 7: Transkript *The Abominable Bride* (Přízračná nevěsta)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:02:50	Stamford	John Watson	tykání	Watsone, Watsone!	NE
2	0:02:29	John Watson	Stamford	tykání	Ano, ovšem. Stamforde.	NE
3	0:04:12	Stamford	John Watson	tykání	Doktore Watsone, pan Sherlock.	NE
4	0:05:59	prodavač novin	John Watson	vykání	Velmi úspěšně, doktore Watsone.	ANO
5	0:06:36	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, kdybyste mi tak dal vědět ...	ANO
6	0:06:41	Sherlock Holmes	paní Hudsonová	vykání	Já sám to netušil, paní Hudsonová.	ANO
7	0:06:51	nosič zavazadel	Sherlock Holmes	vykání	Chytil jste toho vraha, pane Holmesi?	ANO
8	0:06:56	paní Hudsonová	John Watson	vykání	Všimla jsem si, že jste vydal další povídku, doktore Watsone.	ANO
9	0:09:17	Sherlock Holmes	paní Hudsonová	vykání	Netrapte se tím, paní Hudsonová.	ANO
10	0:08:09	Sherlock Holmes	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, v mém obývacím pokoji je žena.	ANO
11	0:08:42	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi...	ANO
12	0:09:04	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Proboha, Holmesi!	ANO
13	0:09:21	John Watson	Mary Watsonová	tykání	Mary!	ANO
14	0:09:22	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Johne!	ANO
15	0:10:13	Sherlock Holmes	Lestrade	vykání	Lestrade, přestaňte postávat u dveří a vstupte.	ANO
16	0:10:42	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watsone, dejte inspektorovi to, co tak zjevně chce.	ANO
17	0:11:18	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, zmýlil jste se v diagnóze.	ANO
18	0:11:37	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watsone, dodejte Scotland Yardu kuráž.	ANO
19	0:13:07	Sherlock Holmes	Lestrade	vykání	Vážně, Lestrade?	ANO
20	0:14:37	Thomas Ricoletti	Emelia Ricoletti	tykání	Emilie?	ANO
21	0:14:43	Emelia Ricoletti	Thomas Ricoletti	tykání	Nejsem snad krásná, Thomasi?	ANO

22	0:15:36	Sherlock Holmes	Lestrade	vykání	Lestrade, rozmazlujete nás.	ANO
23	0:15:38	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watsone...	ANO
24	0:15:47	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, je to drobnost.	ANO
25	0:16:44	Mary Watsonová	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, vyříd'te mému muži, že přijdu pozdě.	ANO
26	0:01:57	Hooper	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi...	ANO
27	0:18:00	Sherlock Holmes	Hooper	vykání	Hoopere...	ANO
28	0:18:15	Hooper	Sherlock Holmes	vykání	To bych nechtěl, pane Holmesi.	ANO
29	0:18:19	Lestrade	Hooper	vykání	Doktore Hoopere, já požádal pana Holmese o pomoc.	ANO
30	0:19:01	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ne, Watsone, zesnulí se zásadně vyskytují jen na jednom místě.	ANO
31	0:19:05	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, mohla to být dvojčata.	ANO
32	0:19:32	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Nikdy to nejsou dvojčata, Watsone.	ANO
33	0:20:17	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi...	ANO
34	0:20:48	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watsone...	ANO
35	0:21:41	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Nuže, Holmesi, jistě už máte nějakou teorii.	ANO
36	0:21:46	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Hluboké vody, Watsone, ...	ANO
37	0:23:10	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watsone, můžeme.	ANO
38	0:26:52	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	To chce vybrousit, Watsone.	ANO
39	0:27:26	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku...	ANO
40	0:27:27	Mycroft Holmes	John Watson	vykání	Doktore Watsone...	ANO
41	0:27:40	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	O ně se nemusíte bát, Watsone.	ANO
42	0:27:52	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	My hádali tři, že, Sherlocku?	ANO
43	0:28:05	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Chápu váš nesouhlas, Watsone.	ANO
44	0:30:19	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Uděláš to, Sherlocku?	ANO
45	0:30:38	Wilder	Mycroft Holmes	vykání	Přišel za vámi jistý pan Melas, pane Holmesi.	ANO
46	0:30:56	lady Carmichaelová	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, přišla jsem požádat o radu.	ANO

47	0:31:02	lady Carmichaelová	Sherlock Holmes	vykání	Něco se přihodilo, pane Holmesi.	ANO
48	0:31:14	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi...	ANO
49	0:31:50	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Doufám, že jen škádlíš, Eustáci.	ANO
50	0:32:03	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Copak je, Eustáci?	ANO
51	0:32:27	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Ale, ale, Eustáci, co to má znamenat?	ANO
52	0:32:55	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Eustáci!	ANO
53	7:29:00	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Eustáci?	ANO
54	0:33:36	lord Carmichael	lady Carmichaelová	tykání	Přišla si pro mě, Louiso.	ANO
55	0:33:43	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Eustáci, ty mě děsíš.	ANO
56	0:39:41	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Eustáci! Eustáci! Eustáci! Eustáci!	ANO
57	0:35:18	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Eustáci! Kde jsi, to jsem já.	ANO
58	0:36:05	lady Carmichaelová	lord Carmichael	tykání	Eustáci, řekni něco.	ANO
59	0:37:05	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi?	ANO
60	0:36:06	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Tiše, Watsone.	ANO
61	0:37:28	lady Carmichaelová	Sherlock Holmes	vykání	Můj manžel není návnada, pane Holmesi.	ANO
62	0:37:38	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi!	ANO
63	0:38:04	Mary Watsonová	Mycroft Holmes	vykání	Spolehněte se, pane Holmesi.	ANO
64	0:38:18	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Ale ta nevěsta, Holmesi, Emilia Ricoletti, zase.	ANO
65	0:38:23	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Vy mě ohromujete, Watsone.	ANO
66	0:39:39	lord Carmichael	Sherlock Holmes	vykání	A to jste vydedukoval jak, pane Holmesi?	ANO
67	0:41:03	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Všichni máme minulost, Watsone.	ANO
68	0:41:28	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Tak pojd'te, Watsone, pojd'te.	ANO
69	0:41:40	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Skrčte se, Watsone, pro Krista.	ANO
70	0:42:06	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Trpělivost, Watsone.	ANO

71	0:42:35	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Nu, ženy jsou vaše parketa, Watsone.	ANO
72	0:43:16	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Je vám dobře, Watsone?	ANO
73	0:43:23	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesí, aniž bych o to musel s někým jakkoliv soupeřit, jsem váš nejbližší přítel.	ANO
74	0:43:37	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Pokud máte na mysli romantické plotky, Watsone, ...	ANO
75	0:44:04	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Já píšu tohle všechno, Holmesí, a čtenáři to hltají ...	ANO
76	0:44:25	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Sakra, Holmesí, jste z masa a krve.	ANO
77	0:44:45	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ale Watsone...	ANO
78	0:45:23	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	To není možné, Holmesí, není.	ANO
79	0:45:53	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Zůstaňte tady, Watsone.	ANO
80	0:48:09	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesí, je tam.	ANO
81	0:48:13	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesí, je támhle, já ji viděl.	ANO
82	0:48:23	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Ne, Holmesí, nebylo to, jak myslíte.	ANO
83	0:49:18	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watsone!	ANO
84	0:50:19	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesí, co je vám?	ANO
85	0:51:46	Mycroft Holmes	Sherlock Holmes	tykání	Jsi hluboko, Sherlocku.	ANO
86	0:57:24	James Moriarty	Sherlock Holmes	vykání	Co chcete, Sherlocku?	NE
87	0:59:40	James Moriarty	Sherlock Holmes	vykání	Protože samotný pád vás nezabije, Sherlocku.	NE
88	1:03:59	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesí, morfium nebo kokain?	ANO
89	1:04:18	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Neopustil jste byt, Holmesí.	ANO
90	1:04:52	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Drahý Watsone, necháváte si emocemi zastřít úsudek.	ANO
91	1:05:22	nosič zavazadel	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesí, pane Holmesí. Telegram, pane Holmesí.	ANO

92	1:06:06	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi!	ANO
93	1:06:37	John Watson	Sherlock Holmes	tykání	Sherlocku, řekni mi, kde je sakra má žena, ty nafoukaný hovado.	ANO
94	1:06:44	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, tak kde je?	ANO
95	1:07:19	John Watson	Mary Watsonová	tykání	O co tu jde, Mary?	ANO
96	1:07:20	Mary Watsonová	John Watson	tykání	Tohle je jádro toho všeho, Johne, jádro spiknutí.	ANO
97	1:05:53	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, jak jste mohl?	ANO
98	1:12:03	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Jak vidíte, Watsone, Mycroft měl pravdu.	ANO
99	1:12:50	Sherlock Holmes	Hooper(ová)	vykání	Hooperová...	ANO
100	1:12:57	Hooper	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi...	ANO
101	1:12:59	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Mimochodem, Holmesi, mě ovšem neošálila.	ANO
102	1:13:32	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Ale nevěsta, Holmesi, viděli jsme ji.	ANO
103	1:13:35	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ano, Watsone, viděli.	ANO
104	1:15:14	Sherlock Holmes	lady Carmichaelová (James Moriarty)	vykání	Nemám pravdu, lady Carmichaelová?	ANO
105	1:15:44	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Ó, Sherlocku...	ANO
106	1:16:18	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Nedává to smysl, Sherlocku.	ANO
107	1:20:41	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Hluboko, Sherlocku, až moc hluboko.	ANO
108	1:21:28	Sherlock Holmes	James Moriarty	tykání	Máš výjimečný mozek, Moriarty.	NE
109	1:22:04	James Moriarty	Sherlock Holmes	tykání	Myslíš si, jak jsi velkej a silnej, Sherlocku.	ANO
110	1:23:30	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Děkuju, Johne.	NE
111	1:23:41	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Proberte se, Sherlocku.	NE
112	1:23:47	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Ovšem, že poznáte, Johne.	NE
113	1:24:36	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Mezi námi dvěma, Johne, mě žádný pád nezabije.	NE
114	1:24:42	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	To je prosté, drahý Watsone.	ANO

Příloha 8: Transkript Sherlock Holmes (Sherlock Holmes)

	čas	mluvčí	adresát	T/V	promluva	
1	0:03:39	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Vždycky vás rád vidím, Watsone.	ANO
2	0:04:48	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Sherlock Holmes a jeho věrný pes.	ANO
3	0:05:01	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson!	ANO
4	0:05:20	Sherlock Holmes	lord Blackwood	vykání	Lord Blackwood.	ANO
5	0:05:41	Sherlock Holmes	Lestrade	vykání	V pravý čas, Lestrade.	ANO
6	0:07:57	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová...	ANO
7	0:08:17	John Watson	kapitán Philips	vykání	Kapitáne Philipsi, nedal byste si šálek čaje?	ANO
8	0:08:24	John Watson	paní Hudsonová	vykání	Paní Hudsonová, přineste něco, čím se rozptýlí.	ANO
9	0:08:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson, právě vynalézám důmyslné zařízení, které tlumí zvuk výstřelu.	ANO
10	0:09:11	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Pomalu, Watson, pomalu. Ne tak zhurta.	ANO
11	0:09:44	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Ano, Holmesi.	ANO
12	0:10:25	paní Hudsonová	Sherlock Holmes	vykání	Čaj, pane Holmesi?	ANO
13	0:10:49	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, jako váš lékař ...	ANO
14	0:12:06	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, přišel jste dřív.	ANO
15	0:12:27	Mary Morstanová	Sherlock Holmes	vykání	Je opravdu vzrušující vás poznat, pane Holmesi.	ANO
16	0:13:30	Mary Morstanová	Sherlock Holmes	vykání	Nic proti vám, pane Holmesi, ale Johna znáte dlouho.	ANO
17	0:14:32	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi!	ANO
18	0:14:56	Mary Morstanová	Sherlock Holmes	vykání	Správně ve všech bodech, pane Holmesi, kromě jednoho.	ANO
19	0:20:19	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson?	ANO
20	0:22:09	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Máte velký dar mlčení, Watsone.	ANO
21	0:25:48	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, rozšiřte svůj pohled.	ANO

22	0:26:10	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Vzmužte se, Holmesi.	ANO
23	0:26:50	soudce	lord Blackwood	vykání	Lorde Henry Blackwoode, byl jste odsouzen k smrti za praktikování černé magie, ...	ANO
24	0:31:22	Moriaty	Irene Adlerová	vykání	Výborně, slečno Adlerová.	ANO
25	0:32:30	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	To vás nemusí vůbec zajímat, Watsone.	ANO
26	0:33:27	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmes, co to děláte?	ANO
27	0:33:37	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmes, kam zase jdete?	ANO
28	0:33:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson, Watson!	ANO
29	0:35:56	konstábl Clark	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi...	ANO
30	0:36:04	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson, vezměte kompas.	ANO
31	0:36:54	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Doufám, že to neberete vážně, Holmesi.	ANO
32	0:37:39	Lestrade	Sherlock Holmes	vykání	Dal jste si na čas, Holmesi.	ANO
33	0:37:51	Sherlock Holmes	Lestrade	vykání	Lestrade, na co rakev?	ANO
34	0:41:01	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Víte, Holmesi, ve válce jsem zažil věci, které nechápu.	ANO
35	0:41:44	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Výtečně, Watsone.	ANO
36	0:43:09	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmes, copak vaše zkaženost nezná mezí?	ANO
37	0:43:39	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmes...	ANO
38	0:47:13	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmes, je tu znak.	ANO
39	0:50:44	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmes, co to je?	ANO
40	0:55:11	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson, co jste to udělal?	ANO
41	0:57:13	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson, začněte myslet.	ANO
42	0:57:16	strážný	John Watson	vykání	John Watson.	ANO
43	0:57:28	John Watson	Mary Morstanová	tykání	Mary...	ANO
44	0:58:12	Sherlock Holmes	Lestrade	vykání	Sláva, že jste tu, Lestrade. Docházely mi vtipy.	ANO

45	0:58:24	Sherlock Holmes	Lestrade	vykání	Všeho do času, Lestrade.	ANO
46	0:59:06	sir Thomas Rotheram	Sherlock Holmes	vykání	Pane Holmesi, omlouvám se za takové přijetí.	ANO
47	1:00:14	sir Thomas Rotheram	Sherlock Holmes	vykání	Sherlock Holmes, ambasador Standish ze Států a lord Coward, ministr vnitra.	ANO
48	1:00:40	lord Coward	Sherlock Holmes	vykání	Víme, že nevěříte v magii, pane Holmesi.	ANO
49	1:02:54	Sherlock Holmes	sir Thomas Rotheram	vykání	Ještě poslední otázku, sire Thomasi...	ANO
50	1:11:44	sir Thomas Rotheram	lord Coward	vykání	Co to znamená, Cowarde?	ANO
51	1:13:19	lord Coward	ambasador Standish	vykání	Tito muži jsou se mnou, Standishi.	ANO
52	1:18:10	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, vážně nebylo možné sehnat si nějakou jinou dopravu po vodě?	ANO
53	1:19:33	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, podívejte.	ANO
54	1:20:00	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi...	ANO
55	1:20:11	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Varoval jsem vás, Holmesi, že tohle je nad vaše síly.	ANO
56	1:20:31	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Šetřete náboji, Watsone.	ANO
57	1:20:49	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Sledovala vás sem, Holmesi.	ANO
58	1:20:59	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, asi to bude bolet.	ANO
59	1:21:16	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Watson!	ANO
60	1:22:04	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi!	ANO
61	1:22:24	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi, dělejte.	ANO
62	1:30:48	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Vzdejte to, Holmesi. Tuhle hádanku nerozluštíte.	ANO
63	1:36:20	sir Thomas Rotheram	Lestrade	vykání	Děkuji, Lestrade.	ANO
64	1:44:38	Sherlock Holmes	Irene Adlerová	tykání	Tohle jsi asi neměla dělat, Irene.	ANO
65	1:45:12	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi!	ANO
66	1:51:24	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi!	ANO
67	1:53:02	lord Blackwood	Sherlock Holmes	vykání	Proboha, Holmesi, pomozte mi.	ANO

68	1:56:15	Mary Morstanová	John Watson	tykání	Co to je, Johne?	ANO
69	1:56:33	John Watson	Mary Morstanová	tykání	Mary, podívej na ten prsten, co nám dal.	ANO
70	1:56:58	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Holmesi!	ANO
71	1:57:18	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Tak mluvte, Holmesi.	ANO
72	1:57:45	John Watson	Sherlock Holmes	vykání	Jak jste to provedl, Holmesi?	ANO
73	1:57:51	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	Prosím vás, Watsone, tuhne mi jazyk.	ANO
74	1:57:56	Mary Morstanová	John Watson	tykání	Johne!	ANO
75	2:00:09	Sherlock Holmes	John Watson	vykání	To je budoucnost, Watsone.	ANO

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem prokazovala hypotézu Manuely Cookové, že oslovení křestním jménem značí tykání, a naopak, oslovení příjmením značí vykání.

V teoretické části jsem nejprve vytvořila ucelený přehled historického vývoje tykání a vykání v češtině a v angličtině. Pro češtinu doposud žádný souhrnný přehled vývoje tykání a vykání neexistoval. Autoři se tímto tématem zabývají pouze okrajově a nejrozsáhlejším dílem, které se touto problematikou zabývá, je práce Michaela Betsche *Diskontinuität und Tradition Im System der tschechischen Anredepronomen (1700-1850)*, v níž se autor zaměřuje na historický vývoj vykání a onikání.

Jedinou publikací, která se zabývá výhradně tématem tykání a vykání v češtině, je populárně-naučná kniha Otakara Patočky *O tykání a vykání*. V ní se autor zaměřuje především na praktické využití tykání a vykání a zmiňuje některé mimojazykové parametry, které se s tykáním a vykáním pojí.

V další části práce jsem prozkoumala jazykové prostředky, které tykání a vykání doprovázejí. Ty mohou být na lexikální, syntaktické nebo stylistické rovině. Pro tykání a vykání je nejdůležitější rovina lexikální, do níž se řadí způsoby oslovení a volba titulů. Tyto dvě oblasti jsou s tykáním a vykáním úzce spjaté a cílem mé práce bylo potvrdit, zda lze pro tykání a vykání vyvodit pravidla na základě zvoleného oslovení.

Oslovení a volbu mezi tykáním a vykáním se pokusila Manuela Cooková propojit a vyslovila hypotézu, že se použití křestních jmen pojí s tykáním, a naopak, použití příjmení s vykáním. Tuto hypotézu jsem chtěla ve své práci potvrdit.

V praktické části jsem nejprve vytvořila metodologii, podle níž jsem následně analyzovala dialogy, ve kterých se objevuje oslovení křestním jménem nebo příjmením. Pro analýzu jsem použila vzorky ze všech tří epizod 3. série seriálu *Sherlock*, epizodu *The Abominable Bride* a film *Sherlock Holmes*. Nejprve jsem přepsala všechny dialogy, ve kterých se oslovení křestním jménem nebo příjmením objevilo. Dále jsem přidala informaci, zda si postavy tykají či vykají a zda tomu odpovídá použité oslovení.

Díky tomu jsem získala velké množství dat, které jsem následně použila pro kvantitativní analýzu. V té jsem zjišťovala, nakolik odpovídají ukázky hypotéze Manuely Cookové. Dále jsem v analýze zjišťovala, v jakém poměru se v ukázkách objevuje tykání a vykání. Tuto metodologii lze také využít při zkoumání dalších jevů, které se s tykáním a vykáním pojí, například zda odpovídá tykání a vykání ve filmových překladech společenským pravidlům.

Pro účely vyhodnocení jsem filmy rozdělila podle období, kdy se odehrávají. Celá 3. série seriálu *Sherlock* se odehrává v 21. století. Pro všechny epizody této série existují v češtině dvě dabingové verze, které se v tykání a vykání výrazně liší. Z analýzy vyplynulo, že verze České televize upřednostňuje tykání, a verze AXN naopak vykání. Pokud by tedy platilo Lyonsovo tvrzení, že v současnosti převažuje ve společnosti rovnocenný vztah, který je doprovázený tykáním, zachycovala by realitu lépe dabingové verze České televize.

The Abominable Bride a *Sherlock Holmes* se odehrávají na konci 19. století. Zde zůstalo, stejně jako v literární předloze, u hlavních postav zachováno oslovení příjmeními a vzájemné vykání. Postavy si vykaly ve třech čtvrtinách všech případů, což odpovídá kontextu 19. století. Hypotéza Cookové se ve filmech z minulosti potvrzuje v 94 %, což lze vysvětlit právě převažujícím vykáním.

Ve všech zkoumaných epizodách byla hypotéza Cookové potvrzena ve více než 50 % případů. Toto číslo je ovšem u verze České televize podstatně vyšší, konkrétně 81 %. V případě AXN je to 66 %. Stoprocentně hypotézu Cookové potvrzuje pouze film *Sherlock Holmes*. Jelikož bylo procento naplnění hypotézy ve všech ukázkách vyšší než 50 %, je možné brát názor Cookové jako doporučení při volbě mezi tykáním a vykáním při překladu z angličtiny do češtiny.

Summary

In my bachelor thesis, I aimed to prove the hypothesis of Manuela Cook. The hypothesis claims that addressing with the first name indicates the usage of T-form and, on the contrary, the usage of last name indicates V-form.

In the theoretical part, I first presented an overview of the historical development of T-V distinction in both English and Czech. There has not been any such overview of the historical development for the Czech language. The authors covered this topic only marginally and the most comprehensive work on this problem is Michael Betsch's book *Diskontinuität und Tradition Im System der tschechischen Anredepronomen (1700-1850)*, in which the author investigates the V-form and the third-person address (*onikání* in Czech).

The only publication which deals solely with T-V distinction in Czech is a book by Otakar Patočka *O tykání a vykání*. The author focuses on the extralinguistic features that are related to the T-V distinction.

The next chapter of the thesis deals with the linguistic features that accompany the T-V distinction. These can be on the lexical, syntactic and stylistic level. The most significant level is the lexical one that covers forms of address and titles. These two areas are closely related to the T-V distinction. The aim of my thesis was to find out, whether it is possible to establish the rules of T-V usage based on the address form.

Manuela Cook tried to link the T-V distinction with the address form and stated the hypothesis that the usage of first name indicates the T-form, and on the contrary, the usage of the last name indicates the V-form. My aim was to confirm this hypothesis.

In the practical part of my thesis, I first created a methodology which served for the analysis of dialogues with first or last name address. I used three episodes of the third series of BBC series *Sherlock*, the episode *The Abominable Bride* and the movie *Sherlock Holmes*. I first transcribed all dialogues, in which the address with first or last name appeared. Then I wrote the information about used T/V form and whether it corresponds Cook's hypothesis.

Thanks to it, I collected a big amount of data that I subsequently used for the quantitative analysis. In this analysis I determined to what degree the extracts correspond with Cook's hypothesis. I further investigated the ratio of T-V forms in extracts. This methodology can be applied to further investigation of other phenomena connected to the T-V distinction, such as if the T-V distinction in the audiovisual translation corresponds with the social rules.

For the purposes of the evaluation, I divided the movies according to the period when they take place. The third series of *Sherlock* is set in the London of 21st century. All episodes have two dubbing versions that differ in the usage of T-V forms. As emerged from the analysis, the version of ČT prefers the T-form and the AXN version prefers the V-form. Lyons observes that the equality accompanied by the usage of T-form is nowadays widespread. If he was right, the dubbing version of ČT would reflect the reality better than the version of AXN. In all studied episodes, Cook's hypothesis was proved in more than 50%. This number stands in the version of ČT at 81% and only 66% at AXN.

The Abominable Bride and *Sherlock Holmes* are set at the end of the 19th century. Same as in the books, Sherlock Holmes and John Watson address each other with last names and the T-form. The characters used the T-form in 75% of all dialogues, which corresponds with the situation of the 19th century. Cook's hypothesis is in the movies from the past at 94% which can be explained with the usage of V-forms.

In all studied movies and series, Cook's hypothesis was proved in more than 50% of dialogues. This number is, however, in the version of ČT higher, in particular, 81%. The number in AXN dubbing is at 66%. The only movie where is Cook's hypothesis confirmed for 100% is *Sherlock Holmes*. As the ratio in all extracts was higher than 50%, Cook's idea can be taken as a recommendation for T-V choice in the translation.

Filmy a seriály

Sherlock Holmes [film]. Režie Guy RITCHIE. USA a Německo, 2009.

Sherlock: Přízračná nevěsta [film]. ČT2 2. 1. 2016.

Sherlock. 3. série, 1. díl. Prázdný katafalk [epizoda z televizního seriálu]. Velká Británie, BBC. AXN 1. 3. 2014

Sherlock. 3. série, 1. díl. Prázdný pohřebák [epizoda z televizního seriálu]. Velká Británie, BBC. ČT2 26. 4. 2014.

Sherlock. 3. série, 2. díl. Znamení tří [epizoda z televizního seriálu]. Velká Británie, BBC. ČT2 3. 5. 2014.

Sherlock. 3. série, 2. díl. Znamení tří [epizoda z televizního seriálu]. Velká Británie, BBC. AXN 8. 3. 2014.

Sherlock. 3. série, 3. díl. Jeho poslední slib [epizoda z televizního seriálu]. Velká Británie, BBC. AXN 10. 3. 2014.

Sherlock. 3. série, 3. díl. Poslední přísaha [epizoda z televizního seriálu]. Velká Británie, BBC. ČT2 10. 5. 2014.

Bibliografie

ALGEO, John. *The Origins and development of the english language*. 7th ed. Boston, MN: Wadsworth, Cengage Learning, 2013. ISBN 978-1133307273.

Aplikace Okamžitý přepis. *Google Play* [online]. 2019 [cit. 2019-04-07].

Dostupné z:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.google.audio.hearing.visualization.accessibility.scribe&hl=cs>

BAKER, Mona a Gabriela SALDANHA. *Routledge encyclopedia of translation studies*. 2nd ed. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-36930-5.

BAUER, Jaroslav, Arnošt LAMPRECHT a Dušan ŠLOSAR. *Historická mluvnice češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy.

BELL, Roger Thomas. *Translation and translating: theory and practice*. London: Longman, 1991. Applied linguistics and language study. ISBN 0-582-01648-7.

BERGER, T. Specifický poměr zdvořilosti a oslovení v češtině. In: Hladká, Z.; Karlík, P. (eds.): *Čeština-univerzália a specifika IV*. Praha: NLN, 2002, s. 189-198.

BETSCH, Michael. *Diskontinuität und Tradition im System der tschechischen Anredepronomina (1700-1850)*. München: O. Sagner, 2000. Slavistische Beiträge. ISBN 3-87690-754-3.

BETSCH, Michael. The system of Czech bound address forms until 1700. In: Jucker A., Taavitsainen I. (eds.), *Diachronic Perspectives on Address Term Systems*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 2003, s. 125–147.

Bibliografie českých holmesian. *Dorak's General Store* [online]. 2000 [cit. 7. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.ignisart.com/camdenhouse/czech/biblio-a.htm>

- BRAUN, Friederike. *Terms of address: problems of patterns and usage in various languages and cultures*. New York: Mouton de Gruyter, 1988. ISBN 9780899254326.
- BROWN, R., FORD, M. Address in American English. In: *The Journal of Abnormal and Social Psychology*. 1961, s. 375-385.
- BROWN, Roger a GILMAN, Albert. The Pronouns of Power and Solidarity. In *Style in Language*. Ed. Thomas A. Sebeok. The Massachusetts Institute of Technology, 1978. ISBN 978-83-7654-078-8.
- COOK, Manuela. Beyond T and V – Theoretical Reflections on the Analysis of Forms of Address. In: *American Journal of Linguistics* [online]. 2014, s. 17-26 [cit. 2019-04-27]. ISSN 2326-0769. Dostupné z: <http://article.sapub.org/10.5923.j.linguistics.20140301.03.html>
- CRYSTAL, David. *The Cambridge encyclopedia of the English language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. ISBN 0521596556.
- CRYSTAL, David. *The stories of English*. London: Penguin Books, 2005. ISBN 978-0-141-01593-4.
- ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1946-0.
- ČERMÁK, Kliment. 1903. Tykáni a vykání u dětí československých. In: *Český lid*. XII. Praha: Nakladatelství F. Šimáčka, s. 357–360. ISSN 0009-0794. Dostupné z: <http://tyfoza.no-ip.com/ceskylid/html/knihy/ceskylid12/>
- Dabing Zdena Studénková. *Dabingforum.cz* [online]. 2012 [cit. 6. 4. 2019]. Dostupné z: <https://dabingforum.cz/viewtopic.php?f=70&t=20116>
- Dabing. *Encyclopædia Britannica* [online]. 1998 [cit. 6. 4. 2019] Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/dubbing-cinema>
- DÍAZ-CINTAS, Jorge a Aline REMAEL. *Audiovisual translation: subtitling*. Kinderhook, NY: St. Jerome Pub., 2007. Translation practices explained. ISBN 978-1-900650-95-3.
- DÍAZ-CINTAS, Jorge a Gunilla M. ANDERMAN. *Audiovisual translation: language transfer on screen*. New York: Palgrave Macmillan, 2009. ISBN 978-0-230-01996-6.
- DÍAZ-CINTAS, Jorge. *New trends in audiovisual translation*. Tonawanda, NY: Multilingual Matters, 2009. Topics in translation. ISBN 978-1-84769-154-5.
- DÍAZ-CINTAS, Jorge. Subtitling: Theory, practice and research. In: MILLÁN, Carmen a Francesca BARTRINA. *The Routledge handbook of translation studies*. NY: Routledge, 2013. ISBN 9780415559676.
- Ellipse. *Cambridge Dictionaries* [online]. [cit. 27. 3. 2019]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/about-words-clauses-and-sentences/ellipsis>
- FOLEY, William A. *Anthropological linguistics: an introduction*. Malden, MA: Blackwell Publishers, 1997. Language in society (Oxford, England), 24. ISBN 0631151222.
- GOTTLIEB, Henrik. Subtitles and International Anglification. In: *Nordic Journal of English Studies* [online]. 3/1, 2004. s. 219-230. [cit. 27. 4. 2019]. Dostupné z: <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/njes/article/view/244/241>
- GREERE, Anca Luminița. Politeness as communicative strategy: (1) Greetings. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai - Philologia*. 2005, s. 11-22. ISSN 1220-0484.
- HIRSCHOVÁ, Milada. Hedge. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [cit. 4. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/HEDGE>

- HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. Vyd. 2., V Karolinu 1., dopl. V Praze: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2233-0.
- HIRSCHOVÁ, Milada. Sociální deixe a komunikační situace. In: *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. Brno: Státní pedagogické nakladatelství, 2006, s. 167-183.
- HUDDLESTON, Rodney D. a Geoffrey K. PULLUM. *A student's introduction to English grammar*. New York: Cambridge University Press, 2005. ISBN 0-521-84837-7.
- HUDDLESTON, Rodney D. a Geoffrey K. PULLUM. *The Cambridge grammar of the English language*. New York: Cambridge University Press, 2002. ISBN 978-0-521-43146-0.
- CHAUME, Frederic. Dubbing. In: *Encyclopedia of Language & Linguistics*. 2006, s. 6-9.
- CHAUME-VARELA, Frederic. Dubbing. In: *Encyclopedia of Language & Linguistics (Second Edition)*. Elsevier, 2006, s. 6-9. ISBN 9780080448541.
- JOOS, Martin. *The five clocks*. Bloomington: [s.n.], 1962. Indiana University Research Center in Anthropology, Folklore, and Linguistics, 22. ISBN 978-0156313803.
- JURMAN, Alexander. Pronominální oslovení (tykání a vykání) v současné češtině. In: *Slovo a slovesnost*. Praha, 2001, s. 185-199. ISSN 0037-7031.
- KAČMÁROVÁ, Alena. O kultúrnom kontexte: niektoré špecifiká slovenskej a americkej kultúry. In: *Jazyk a kultúra* [online]. 2012 [cit. 2. 2. 2019]. ISSN 1338-1148. Dostupné z: http://www.ff.unipo.sk/jak/9_2012/kacmarova.pdf
- KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106484-X.
- KLINGER, Leslie S., David Stuart DAVIES a Barry FORSHAW. *The Sherlock Holmes book*. New York: DK Penguin Random House, 2015. Big ideas simply explained. ISBN 1465438491.
- KNEŘOVÁ, Magdalena. Ke způsobům oslovování v mluvených projevech. In: *Naše řeč*. 1995, s. 36-44. ISSN 0027-8203.
- KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 80-244-0143-6.
- KOMÁREK, Miroslav. 1976. *Nástin morfologického vývoje českého jazyka*. Praha.
- KOZÁKOVÁ, Lucia. Nástrahy audiovizuálneho prekladu v seriáli Dr. House. In: *Prekladateľské listy 2*. Bratislava, 2013, s. 54-68. ISBN 978-80-223-3378-8.
- KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. Linguistica (H & H). ISBN 80-85787-14-8.
- KUPARADZE, Giorgi a Ketevan LORTKIPANIDZE. Analysis of Formal and Informal Address in Western and Eastern Cultures on the Material of English and Turkish Languages. In: *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*. Georgian National Academy of Sciences, 2015, s. 134-139. ISSN 01321447.
- LEECH, Geoffrey N. *The pragmatics of politeness*. New York: Oxford University Press, 2014. ISBN 9780199712243.
- LEECH, Geoffrey. The distribution and function of vocatives in American and British English conversation. In: *Out of corpora: studies in honour of Stig Johansson*. Rodopi, Amsterdam, 1999. s. 107-118. ISBN 9042005157.
- LEVINSON, Stephen. 2004. Deixis. In: Laurence Horn, Gregory Ward (eds). *The Handbook of Pragmatics*. Oxford: Blackwell. 2004, s. 97-121. ISBN 9780631225478.

- LUYKEN, Georg-Michael a Thomas HERBST. *Overcoming language barriers in television: dubbing and subtitling for the European audience*. Manchester: European Institute for the Media, 1991. Media monograph (Manchester, England), no. 13. ISBN 9780948195198.
- LYONS, John. *Language and linguistics: an introduction*. New York: Cambridge University Press, 1981. ISBN 9780521297752.
- MACURA, Vladimír. *Šťastný věk: symboly, emblémy a mýty 1948-1989*. Praha: Pražská imaginace, 1992. ISBN 8071101001.
- MAKARIAN, Gregor. *Dabing : teória, realizácia, zvukové majstrovstvo*. Bratislava, 2005. ISBN 80-89135-03-X.
- MATHÉ, Ivo a Ladislav ŠPAČEK. *Etiketa*. Praha: BB/art, 2005. ISBN 80-7341-564-X.
- MEDIA CONSULTING GROUP. *Study on Dubbing and Subtitling Needs and Practices in the European Audiovisual Industry: Final Report* [online]. Paříž a Londýn, 2007. [cit. 4. 4. 2019]. Dostupné z: http://edz.bib.uni-mannheim.de/daten/edz-b/gdbk/07/ksj/study_dub_subtitle_en.pdf
- NEKULA, Marek. Deminutiva a zdvořilost. In: *Čeština - univerzália a specifiká* 5, 2004, s. 110–119.
- NEKVAPIL, J. a J. V. NEUSTUPNÝ. Politeness in the Czech Republic: Distance, Levels of Expression, Management and Intercultural Contact. In: Hickey, Leo a Miranda Stewart. *Politeness in Europe*. Buffalo: Multilingual Matters, 2005, s. 247–262. ISBN 1853597392.
- NOVOTNÁ, Kamila. *Oslovení a norma v překladu*. Praha, 2006. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze.
- OBENBERGEROVÁ, D. Politeness in English and Czech requests. In: *Linguistica Pragensia*, 1992, s. 93-100.
- PATOČKA, Otakar. *O tykání a vykání*. Praha: Grada, 2000. Psychologie pro každého. ISBN 80-247-0000-X.
- PÉREZ GONZÁLEZ. Audiovisual translation. In: BAKER, Mona a Gabriela SALDANHA. *Routledge encyclopedia of translation studies*. 2nd ed. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-36930-5.
- POKORNÝ, Jan a Juraj HANULIAK. *Lingvistická antropologie: jazyk, mysl a kultura*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2843-8.
- POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme profesionálně. 2., opr. a dopl. vyd.* Praha: Apostrof, 2012. ISBN 978-80-87561-16-4.
- Překladař dablingu Sherlocka. *Dabingforum.cz* [online]. 2011 [cit. 22. 7. 2018]. Dostupné z: <http://dabingforum.cz/viewtopic.php?f=2&t=12625>
- ROSEN, Alexandr. Vykání. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017. [cit. 4. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VYKÁNÍ>
- Sherlock Holmes awarded title for most portrayed literary human character in film & TV. *Guinness World Records* [online]. 2012 [cit. 19. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.guinnessworldrecords.com/news/2012/5/sherlock-holmes-awarded-title-for-most-portrayed-literary-human-character-in-film-tv-41743/>
- SPOLSKY, Bernard. *Sociolinguistics*. Oxford: Oxford University Press, 1998. Oxford introductions to language study. ISBN 0194372111.
- SVOBODOVÁ, Ivana. *Psaní velkých písmen v češtině*. Praha: Academia, 2015. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2513-5.

- ŠMILAUER, Vladimír. *Novočeská skladba: vysokoškolská příručka*. 2. vyd., (v SPN 1. vyd.). Praha: SPN, 1966.
- ŠPLHOVÁ, Zuzana. Ako možno úspešne prekonať úskalia dabingovej úpravy?. In: *Prekladateľské listy 6*. Bratislava, 2017, s. 113-128. ISBN 978-80-223-4293-3.
- ŠVEHLOVÁ, Milena. K problematice oslovení v češtině. In: *Rozumět jazyku. Sborník k významnému životnímu jubileu univ. prof. PhDr. Radoslavy Brabcové, CSc.*, Praha: Univerzita Karlova, 1995. s. s. 73–80.
- ŠVEHLOVÁ, Milena. Zdvořilost a řečová etiketa. In: *Sborník Pedagogické fakulty UK – Filologické studie XIX*. Praha: Univerzita Karlova, 1994. s. 39–61.
- Textspeak. *Oxford Dictionaries* [online]. [cit. 7. 3. 2019]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/textspeak>
- TRÁVNÍČEK, František. *Mluvnice spisovné češtiny. Část 2, Skladba*. V Praze: Melantrich, 1949.
- VÁLKOVÁ, Silvie. *Politeness as a communicative strategy and language manifestation: (a cross-cultural perspective)*. Olomouc: Palacký University, 2004. ISBN 80-244-0961-5.
- VYKYPĚL, Bohumil. [Betsch, Michael. Diskontinuität und Tradition im System der tschechischen Anredepronomen (1700-1850)]. In: *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity: Řada jazykovědná (A)*. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 196-200. ISBN 80-210-2350-3.
- WALLÓ, Olga. Specifická forma překladu: dabing. In: *Theatralia*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 113-126. ISSN 1803-845X.
- YUAN, Jiahong a Mark LIBERMAN. Automatic detection of “g-dropping” in American English using forced alignment. In: *Proceedings of 2011 IEEE Automatic Speech Recognition and Understanding Workshop*, 2011. s. 490-493.

Anotace

Jméno a příjmení autora	Barbora Čamková
Název katedry a fakulty	Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UP
Název bakalářské práce	Tykání a vykání v českém dabingu filmových a seriálových adaptací Sherlocka Holmese
Vedoucí práce	Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.
Počet stran	87
Počet znaků	155 036
Počet příloh	8
Klíčová slova	tykání, vykání, Sherlock Holmes, oslovení, zdvořilost, dabing, audiovizuální překlad
Jazyk práce	Čeština
Abstrakt	Cílem této práce je prokázat hypotézu Manuely Cookové, že se oslovení křestním jménem pojí s tykáním a oslovení příjmením s vykáním. Teoretická část shrnuje historický vývoj tykání a vykání v češtině a angličtině. Dále se práce zaměřuje na jazykové prostředky a mimojazykové parametry, které tykání a vykání doprovázejí. Praktická část obsahuje kvantitativní analýzu poměru tykání a vykání v dabingu filmových a seriálových adaptací Sherlocka Holmese a prokazuje vztah mezi způsobem oslovení a použitím tykání nebo vykání.

Annotation

Author	Barbora Čamková
Department	Department of English and American Studies, FF UP
Title	T-V distinction in the Czech dubbing of Sherlock Holmes film and series adaptations
Supervisor	Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.
Number of Pages	87
Number of Characters	155,036
Number of Attachments	8
Key Words	T-V distinction, T-form, V-form, Sherlock Holmes, forms of address, politeness, dubbing, audiovisual translation
Language	Czech
Abstract	The aim of this thesis is to prove the hypothesis of Manuela Cook that the addressing with the first name indicates T-form, and the usage of last name indicates V-form. The theoretical part presents the historical overview of T-V distinction development in Czech and English. The thesis also deals with the linguistic and extralinguistic features that accompany the T-V distinction. The practical part consists of quantitative analysis of T-V usage ratio in dubbing of Sherlock Holmes film and series adaptations. It also aims to prove the relationship between the form of address and T-V usage.